

**§ 12 Miljøgodkendelse af
slagtekyllingeproduktion
Arnbjergvej 42, 6430 Nordborg**

Meddelt d. 11. januar 2016

Meddelt af Land og Natur

Sønderborg Kommune

Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler miljøgodkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 12 stk. 2 på Arnbjergvej 42, 6430 Nordborg matr. nr. 205, Havnbjerg Ejerlav, Havnbjerg til udvidelse af dyreholdet til 153.200 kyllinger 35 dage og 459.600 kyllinger 42 dage svarende til 272,76 DE.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen. Godkendelsen meddeles på de vilkår, der fremgår af den miljøtekniske redegørelse, kommunes vurdering og vilkår.

De stillede vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrbrugslovens § 42.

Ejendommen er tidligere miljøgodkendt i 1987. Ejendommen er senest blevet revurderet d. 17. juli 2007. Godkendelsen er på ansøgningstidspunktet udnyttet. Godkendelsen fra 1987 med vilkår og de efterfølgende påbud meddelt i revurdering bortfalder med vedtagelse af denne godkendelse. Vilkårene i denne miljøgodkendelse vil gælde fremover.

Der er ikke med denne miljøgodkendelse taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både det eksisterende og nye dyrehold og anlæg samt bedriftens samlede arealer.

Gyldighed

Udvidelsen skal være udnyttet inden 2 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og være afsluttet inden for et år. Er produktionen ikke fuldt gennemført til disse datoler, vil godkendelsen kun gælde for den produktion, der er ved udløbet af perioderne eller registreret i løbet af årene.

Offentlighed

Ansøgningen om miljøgodkendelse blev annonceret på www.sonderborgkommune.dk den 12. august 2015. Der blev efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af godkendelsen gennemført en nabohøring af naboer i konsekvensområdet for lugt og ejere af forpagtningsaftaler og ejere/forpagtere af arealer med gylleaftaler i perioden fra den 27. november 2015 til den 8. januar 2016. Der indkom ingen høringssvar i høringsperioden.

Miljøgodkendelsen er meddelt den 11. januar 2016. Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den 11. januar 2016 og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år eller når EU-kommissionen i EU-tidende har offentliggjort en BAT-konklusion, der vedrører den væsentligste af husdyrbrugets aktiviteter. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2023.

Ansøger og ejerforhold

Ansøger:

Navn: Skovhave I/S v. Peter og Jørgen Villebro Jørgensen
Adresse: Arnbjergvej 42, 6430 Nordborg
Postnummer: 6430 Nordborg
Ansøgningsnr.: 77007

Konsulent:

Navn: Ulla R. Pallesen, LandboSyd
Adresse: Peberlyk 2
Postnummer: 6200 Aabenraa

Kontaktperson på bedriften

Navn: Jørgen V. Jørgensen
Adresse: Arnbjergvej 42
Postnummer: 6430 Nordborg

Bedriftoplysninger

Navn på bedriften: Skovhave I/S
Adresse: Arnbjergvej 42
Postnummer: 6430 Nordborg
CVR-nummer: 30464265
P-nummer: 1013347219
Ejendomsnummer: 5400009433
Ejer af ejendommen: Peter og Jørgen Villebro Jørgensen

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune
Land og Natur
Teknik og Miljø
Rådhusstorvet 10
6400 Sønderborg

Sagsbehandler: Lene Alnor
Sagsbehandler, arealdel: Jane Ruby Hansen
Sag nr.: 15/33251
KS: SBMO

Indholdsfortegnelse

1	Resumé og samlet vurdering.....	8
1.1	Ansøgning	8
1.2	Ikke teknisk resumé.....	9
2	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold.....	12
2.1	Planmæssige forhold.....	13
2.2	Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.....	14
2.3	Placering i landskabet.....	15
3	Husdyrhold, staldanlæg og drift	16
3.1	Bygninger	16
3.2	Husdyrhold	17
3.3	Staldindretning	18
3.4	Ventilation	21
3.5	Fodring.....	22
3.6	Varmeveksler	23
3.7	Energi- og vandforbrug.....	24
3.8	Spildevand herunder regnvand	26
3.9	Affald.....	27
3.10	Råvarer og hjælpestoffer.....	28
3.11	Driftsforstyrrelser eller uheld	29
4	Gødningsproduktion og –håndtering.....	30
4.1	Gødningstyper og mængder	30
4.2	Flydende husdyrgødning	31
4.3	Fast gødning inkl. dybstrøelse	32
4.4	Udbringning af husdyrgødning	32
5	Forurening og gener fra husdyrbruget.....	35
5.1	Ammoniak og natur	35
5.2	Lugt.....	39
5.3	Fluer og skadedyr.....	41

5.4	Transport	42
5.5	Støj og vibrationer	43
5.6	Støv fra anlæg og maskiner	44
5.7	Lys	44
6	Beskrivelse og vurdering af arealerne	45
6.1	Harmoniareal	45
6.2	Lokalisering og planmæssige forhold	46
6.2.1	Påvirkninger af søer og vandløb	46
6.3	Opland til søer og vandløb	46
6.4	Påvirkning af fjord & hav	47
6.5	Nitrat til grundvand	47
6.6	Beskyttet natur	47
6.7	Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)	49
6.8	Natura 2000	51
6.9	Beskyttede sten- og jorddiger	52
6.10	Kultur- og fortidsminder	53
7	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	53
8	Alternative løsninger og o-alternativet	56
9	Husdyrbrugets ophør	57
10	Egenkontrol og dokumentation	58
11	Offentliggørelse, klagevejledning og underretning	59
12	Konklusion	60
13	Generelt	60
14	Vilkår	61
	GENERELT	61
	EGENKONTROL	61
	HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD	61
	HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT	61

GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDTERING	64
FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG.....	64
AREALER	64
HUSDYRBRUGETS OPHØR.....	64
15 Lovgrundlag.....	66

Bilag

1. Oversigtskort
2. Situationsplan
3. Afløbsplan
4. Kort over udbringningsarealer og kørselsveje
5. Beredskabsplan
6. Lokalisering og planforhold
7. Søer og vandløb
8. Grundvand
9. Beskyttet natur
10. Natura 2000

1 Resumé og samlet vurdering

1.1 Ansøgning

Sønderborg kommune har modtaget ansøgning (nr. 77007) fra Skovhave I/S om miljøgodkendelse af ændring og udvidelse af husdyrproduktionen på Arnbjergvej 42, 6430 Nordborg. Ansøgning om miljøgodkendelse er indsendt til Sønderborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 22. juli 2015. Der er ikke modtaget flere versioner af ansøgningen.

Der ansøges om at ændre og udvide et eksisterende anlæg til slagtekyllinger på adressen Arnbjergvej 42, 6430 Nordborg. Dyreholdet ønskes udvidet fra 599.027 kyllinger 35 dage, svarende til 198,35 DE til 153.200 kyllinger 35 dage og 459.600 kyllinger 42 dage svarende til 272,76 DE. Udvidelsen af dyreholdet kan indeholdes i de eksisterende bygninger.

Miljøgodkendelsen omfatter produktionen på Arnbjergvej 42 og alle dyrkningsarealer tilknyttet CVR nr.: 3046 4265.

Ejendommen er tidligere blevet miljøgodkendt i 1987 og er senest revurderet i 2007.

Den miljøtekniske beskrivelse bygger på virksomhedens ansøgning og en række supplerende oplysninger.

Hvor det er fundet relevant, har Sønderborg Kommune vurderet på konsekvenserne af etableringen, samt givet begrundelse for de opstillede vilkår.

Sønderborg Kommune godkender hermed en slagtekyllingeproduktion på 153.200 kyllinger 35 dage og 459.600 kyllinger 42 dage svarende til 272,76 DE på Arnbjergvej 42, samt udbringning af husdyrgødning på bedriftens arealer.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Vilkårene i denne miljøgodkendelse vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

Kommunen har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte udvidelse af husdyrproduktionen på Arnbjergvej 42 i henhold til Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger.

Der skal gøres opmærksom på, at etablering af nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse og eventuelle andre nødvendige tilladelser fra Sønderborg Kommune.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse og Sønderborg Kommunes bemærkninger og vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige påvirkninger af naturen, miljøet og naboer.

1.2 Ikke teknisk resumé

Produktion og arealer

Der ansøges om at udvide et eksisterende dyrehold på Arnbjergvej 42, 6430 Nordborg fra 599.027 kyllinger 35 dage, svarende til 198,35 DE til 153.200 kyllinger til 35 dage og 459.600 kyllinger til 42 dage, svarende til 272,76 DE. Desuden er der på ejendommen en pony under 300 kg, 2 får og 2 geder, svarende til 0,79 DE. Der skal ikke bygges i forbindelse med udvidelsen.

Der ønskes mulighed for at kunne variere produktionen i antal dage og for at have mulighed for at køre en udtyndingsproduktion. Ved udtynding tages de største dyr ud til slagting nogle dage før resten af holdet slagtes. Herved kan der produceres flere kg dyr pr. m² stald.

Ansøger har derfor ønsket vilkår om at kunne variere dyreholdet indenfor slagtealder og antal producerede dyr/holdstørrelser indenfor maksimalt 272,76 DE.

Skovhave I/S har desuden animalsk produktion på 2 andre ejendomme, henholdsvis Møllegade 99 med sohold med et godkendt dyrehold svarende til 169,2 DE og Arnbjergvej 43 med smågriseproduktion med et godkendt dyrehold svarende til 118,3 DE.

De fleste af bedriftens arealer er godkendt i forbindelse med Møllegade 99. Der er dog forpagtet flere arealer siden den gang.

Der hører nu i alt 345,94 ha ejet udbringningsareal til bedriften. Heraf er de 152,14 ha forpagtningsaftaler. Desuden hører der 9,89 ha til bedriften hvorpå der ikke udspreddes husdyrgødning. De fremgår af ansøgningsmaterialet som aftalearealer. Alle arealer er beliggende på Nordals. Se udbringningsarealerne i bilag 4.

Får og geder græsser på arealer omkring staldanlægget.

Placering

Ejendommen er placeret i landzone, ca. 1,5 km nord for landsbyen Lavensby på Nordals.

Der skal ikke bygges nye bygninger i forbindelse med udvidelsen.

Lugt

Produktionen omlægges og udvides i de eksisterende stalde. Primært øges slagtevægten af kyllingerne fra 35 til 42 dage.

Nærmeste nabo uden landbrugspligt, som ikke ejet af ansøger, Arnbjergvej 47, ligger ca. 720 meter nord for staldanlægget og den beregnede geneafstand for lugt til enkeltbolig er 214 meter. Den beregnede geneafstand til byzone (zonegrænse til sommerhusområde) er 675 meter. Den vægtede gennemsnitsafstand er 593 m, men da den faktiske lugtemission fra anlægget falder, accepterer Sønderborg Kommune ændringen. Den beregnede geneafstand til samlet bebyggelse ved Lavensby Camping er 461 meter. Den faktiske afstand er ca. 660 meter. Sønderborg Kommune vurderer således at ansøgningen lever op til genekriterierne for lugt.

Transporter

Udvidelsen af produktionen på ejendommen vil bl.a. medføre, at antallet af transportere øges fra ca. 869 til ca. 934 årligt, svarende til en stigning på ca. 7 %. Da der er tale om en lille stigning fordelt over hele året, forventes stigningen ikke at medføre væsentlige gener for de omkringboende.

Ammoniakbelastning og særlig værdifuld natur

Der sker en stigning i ammoniakfordampningen på 1878 kg N pr. år således at den samlede emission fra staldanlæg og opbevaringslagre efter udvidelsen er 8921 kg N pr. år.

Nærmeste registrerede ammoniakfølsomme naturtype er en ammoniakfølsom skov, som ligger 324 meter øst for staldene. I skovbrynet vil der ske en stigning på 1,1 kg N/år som følge af projektet. Den lokale baggrundsdeposition for kvælstof ligger i det undersøgte område indenfor intervallet på 10 – 20 kg N/ ha år, som er den harmoniserede tålegrænse for bøgeskov. Sønderborg Kommune har vurderet, at tålegrænsen for skoven ikke er overskredet.

Der ligger en mose 350 m sydvest for staldene. I mosen vil der ske en stigning på 0,4 kg N/år som følge af projektet.

Nærmeste kategori 2 naturtype er et overdrev beliggende 4221 m fra det nærmeste staldanlæg. Overdrevet er beliggende ved Ulbjerg/Oldenor vest for anlægget. Merdepositionen som følge af projektet er beregnet til 0 kg N/år og Sønderborg Kommune vurderer derfor, at overdrevet ikke påvirkes væsentligt af projektet.

Miljømyndighedens vurdering

Da overdrevet påvirkes med under 1 kg N fra projektet, vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke skal stilles supplerende vilkår

Nærmeste terrestriske Natura 2000 område er habitatområde H189 Lilleskov og Troldmose, som ligger ca. 8.775 meter sydøst for staldene. Der vil ikke ske en stigning i ammoniakdepositionen til habitatområdet som følge af projektet.

Da ingen af de § 3 beskyttede og næringsstoffølsomme arealer vil blive påvirket med mere end 1 kg ammoniak ekstra i ansøgt drift eller da den samlede belastning ligger inden for tålegrænsen har Sønderborg Kommune vurderet, at der ikke skal stilles vilkår.

Næringsstoffer til vandmiljøet og grundvand

Arealerne afvander ikke til udpegede Natura 2000 områder. Kravene til udvaskning af nitrat overholdes ved anvendelse af standardsædskifte.

Nærmere vurdering og beskrivelsen af arealernes påvirkning sker derfor i afsnittet om Natura 2000.

Udbringningsarealerne ligger uden for fosforklasse, og de generelle krav til fosforoverskud er overholdt.

Udbringningsarealerne ligger uden for nitratfølsomme indvindingsoplande, boringsnære beskyttelsesområder. To arealer ligger delvis i indvindingsoplandet til Lavensby Vandværk, men er ikke omfattet af særlige krav til beskyttelse mht. nitrat.

Det er samlet vurderet, at projektet ikke påvirker vandmiljøet eller grundvandet væsentligt.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som acceptable.

Yderligere vurderes det, at udvidelsen ikke vil have indflydelse på bilag IV-arter, planter eller dyr omfattet af artsfredninger eller optaget på nationale eller regionale rødlistes, som findes eller kan forventes at leve i området omkring ejendommen samt på og omkring udbringningsarealerne.

BAT

I forhold til det generelle ammoniakreduktionskrav, som beskrevet i husdyrloven, skal husdyrbruget reducere ammoniakfordampningen med 30 % i forhold til referencetaldsystemet. Desuden skal projektet leve op til et BAT-krav på 10.003,96 kg N pr. år, som er proportionalt for en produktion af den pågældende type og størrelse.

I projektet er BAT-kravet opfyldt ved anvendelse af varmevekslere, som opvarmer indblæsningsluften i staldene, hvilket reducerer fugtindholdet i strøelsen. Derved reduceres ammoniakfordampningen. Varmevekslernes effekt er indsat med 16,2 %. Varmevekslernes effekt på ammoniakfordampningen er endnu i gang med at blive testet under VERA.

Derudover lever bedriften op til en lang række virkemidler, som er bundet op i den generelle gældende lovgivning.

Ud fra økonomiske og proportionale betragtninger vurderer kommunen, at husdyrbruget har inddraget BAT og truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg.

2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Bilag 1 viser en oversigtsplan med angivelse af anlæggets placering i forhold til omgivelserne. Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 6 er etablering af anlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug for mere end 3 dyreenheder, der medfører forøget forurening, ikke tilladt indenfor eller i en afstand af mindre end 50 m fra:

- eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- områder i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål, eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.

Husdyrbruget er placeret i landzone med ca. 230 m til nærmeste beboelse, Arnbjergvej 43. Denne beboelse er en landbrugsejendom og ejes af ansøger. Den indgår derfor ikke i lugtberegningerne. Nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt og som ikke ejes af ansøger er Arnbjergvej 47, ca. 720 meter nord for anlægget. Der er ca. 660 meter til Lavensby Camping, som udgør samlet bebyggelse, se figur 1 under afsnittet "lugt".

Nærmeste byzone eller sommerhusområde udgøres af zonegrænsen til sommerhusområdet ved Arnbjerg plan nr. 1.4.003.S 540 m nord for ejendommen. Nærmeste byzone er i Nordborg ca. 1,5 km fra ejendommen.

Etablering af anlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug, der medfører forøget forurening, er endvidere ikke tilladt indenfor en afstand af 50 m fra nabobeboelse.

Table 1. Forbudszoner (målt fra nærmeste stald eller lager, hvor der sker ændringer)

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Byzone	ca. 1,5 km	Fra kyllingestald 1 til byzone i Nordborg	50 m
Sommerhusområde	Ca. 540 m	Fra kyllingestald 3 til sommerhusområde ved Arnbjerg - Kommunepanramme 1.4.003S	50 m
Lokalplanlagt område (bolig, erhverv, rekreative formål etc.)	830 m	Fra kyllingestald 3 til sommerhusområde ved Arnbjerg (lokalplan 167)	50 m
Nærmeste nabo (uanset landbrugspligt eller ej)	Ca. 230 m	Fra kyllingestald 3 til Arnbjergvej 43	50 m
Nærmeste nabobeboelse (uanset om det er landbrug eller ej) i samlet bebyggelse	ca. 700 m	Fra kyllingestald 3 til Lavensby Strand Camping	50 m

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 20 skal kommunen ved vurdering af en ansøgning om tilladelse eller miljøgodkendelse sikre sig, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis anlægget ligger mindre end 300 m fra:

- samlet bebyggelse
- eksisterende eller fremtidigt byzone eller sommerhusområde
- lokalplanlagte områder i landzone (boligformål, blandet bolig og erhverv)

Anlægget er beliggende mere end 300 m fra ovenstående.

Derudover skal genekriterierne for lugt være overholdt. Læs mere herom i afsnit 5.2.

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 8 må stalde og lign. samt gødningsopbevaringsanlæg ikke etableres indenfor følgende afstande:

Tablet 2. Oversigt over afstande

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Stuehus	Ca. 65 m	Fra kyllingestald 1 til Arnbjergvej 42s stuehus	15 m
Naboskel	Ca. 105 m	Fra kyllingestald 1 til matr. 3 Lavensby, Havnbjerg	30 m
Levnedsvirksomhed	Ca. 1,9 km	Fra staldanlægget til slagteren i Lavensby	25 m
Fælles vandindvindingsanlæg	Ca. 1,1 km	Fra staldanlægget til Lavensby Vandværk	50 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	Hhv. ca. 19 og 30 m	Fra kyllingestald 2 til DGU boring 168.188 og 162.231	25 m
Vandløb	Ca. 1 km	Fra kyllingestald 1 til vandløb syd for Havnbjerg Skov	15 m
Dræn	>15 m	Fra kyllingestaldene til nærmeste dræn	15 m
Sø	Ca. 185 m	Fra kyllingestald 1 til vandhul sydvest for anlægget	15 m
Privat vej	Ca. 5 m	Fra kyllingestald 1 til egen indkørsel	15 m
Offentlig vej	Ca. 100 m	Fra kyllingestald 1 til Arnbjergvej	15 m

Kilde: Danmarks Miljøportal og Jupiterdatabasen (Geus).

Da der ikke bygges nye bygninger i forbindelse med udvidelsen er afstandskravene i § 8 således overholdt.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at Husdyrlovens §§ 6 og 8 overholdes, da der ikke etableres nye bygninger. Der stilles derfor ikke supplerende vilkår. Der er mere end 300 meter til nærmeste bolig i samlet bebyggelse. Dermed er ansøgningen ikke omfattet af Husdyrlovens § 20.

2.1 Planmæssige forhold

Ifølge Kommuneplan 2013 – 2025 for Sønderborg Kommune ligger ejendommen i område 1.4 Langesø. Ejendommen ligger i landområde med kommuneplanramme nr. 1.4.001.J. Ejendommen er beliggende i et område, som ikke er omfattet af en lokalplan.

Ifølge Spildevandsplan 2009-2016 for Sønderborg Kommune, er området ikke tilsluttet offentlig kloak. Sanitært spildevand afledes til septiktank, som tømmes af godkendt modtager. Der er ingen krav til rensning af spildevandet. Regnvand samt tagvand afledes til rørlagt dræn/vandløb og videre til Lillebælt.

Anlægget forsynes med vand fra egne boringer.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at udvidelsen af produktionen i det eksisterende anlæg kan ske uden at der opstår konflikt med planforholdene i Sønderborg Kommune. Kommunen henleder opmærk-

somheden på overholdelse af den 25 m dyrknings-, pesticid- og gødningsfri bræmme omkring vand-indvindingsboringer.

2.2 Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.

Afstande til følsom natur samt afstande til andre natur- og kulturområder på bedrifternes arealer (Kilde Danmarks Miljøportal og Kulturarvsstyrelsens hjemmeside).

Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Særligt næringsfattige naturarealer" og "Naturområder" og "Område med naturinteresser".

Natura 2000: Der er ingen bygninger inden for Natura 2000. Det nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde på land er Habitatområdet Lilleskov og Troldmose som ligger ca. 8400 m sydøst for ejendommen. Nærmeste marine internationale naturbeskyttelsesområde er Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet rundt om Als (habitatområde H173), som ligger ca. 1030 m nordøst for ejendommen.

Områder med landskabelig værdi: Bygningerne ligger inden for udpegningen "Særlig værdifuldt landskab". Da udvidelsen foregår i eksisterende byggeri og der således ikke opføres nye, har udpegningen ingen betydning.

Uforstyrrede landskaber: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Områder med særlig geologisk værdi: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Geologiske interesseområder"

Rekreative interesseområder: Der er ingen bygninger inden for udpegningerne: "Eksisterende byzoner", "Arealudlæg til byformål", "Eksisterende sommerhusområder", "Arealudlæg til feriefritidsformål" og "Arealer til ferie-fritidsformål".

Værdifulde kulturmiljøer: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Værdifulde kulturmiljøer".

Kirkeomgivelser: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Kirkebyggelinjer" og "Kirkelandskaber".

Kystnærhedszonen: Bygningerne ligger inden for udpegningerne "Kystnærhedszone" og "Friholdte kystzoner". Da udvidelsen foregår i eksisterende byggeri og der således ikke opføres nye, har udpegningen ingen betydning.

Lavbundsarealer inkl. evt. okkerklassificering: Bygningerne ligger uden for lavbundsarealer.

Skovrejsningsområder: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Fredede områder: Bygningerne ligger uden for beskyttelseslinjen.

Beskyttede naturarealer (§ 3): Ca. 180 m sydvest for staldbygningerne ligger en mindre sø. Ca. 320 m sydøst for bygningerne ligger en mose.

Strandbeskyttelseslinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Klitfredningslinje: Der er ingen bygninger inden for udpegningen.

Skovbyggelinje: Bygningerne ligger delvis inden for udpegningen. Da udvidelsen foregår i eksisterende byggeri og der således ikke opføres nye, har udpegningen ingen betydning.

Søbeskyttelseslinje: Hverken bygningerne eller arealerne ligger inden for udpegningen.

Fortidsmindebeskyttelseslinje: Der ligger ingen bygninger inden for udpegningen.

Beskyttede sten- og jorddiger: Bygningerne ligger uden for udpegningen. De nærmeste registrerede beskyttede sten- og jorddige ligger ca. 127 m syd for eksisterende stald og 128 m nord for eksisterende stald. Projektet berører ikke digerne.

2.3 Placering i landskabet

Udvidelsen sker i eksisterende bygninger. Der sker således ingen påvirkning af det omkringliggende landskab.

Det eksisterende produktionsanlæg fremstår som et samlet byggeri. Staldbygningerne er opført i gule mursten og med grå tage.

Der er 9 fodersiloer af 26 m³ samt en gastæt silo på ca. 800 m³. De små fodersiloer er gråhvide glasfibersiloer, er ca. 6 m høje og opstillet mellem fjerkræstaldene på støbte betonpladser. Den store gastætte silo består af mørkeblå stålplader på siderne og grå stålplader i toppen. Siloen er ca. 17 m høj. De små siloer er placeret samlet og mellem staldbygningerne. Den store gastætte silo er placeret på nordsiden af den nordligste stald.

Beholder til vaskevand fra 1987 på ca. 360 m³ står på den vestlige side af adgangsvejen vest for staldene. Beholderen er en elementbeholder i grå beton, ca. 2 m over terræn uden overdækning eller afskærmende beplantning

Der er ingen beplantning egentlig afskærmende beplantning i forbindelse med staldanlægget, bortset fra en træallé langs vejen ind til ejendommen. Ved stuehuset er der hækbeplantning og nogle større træer. Der er ikke planlagt yderligere beplantning.

Miljømyndighedens vurdering

Der sker ingen bygningsmæssige ændringer i forbindelse med projektet og det eksisterende byggeri fremstår i øvrigt som en samlet enhed. Der stilles derfor ikke vilkår om tilpasning til landskabet.

3 Husdyrhold, staldanlæg og drift

3.1 Bygninger

Ejendommens bebyggede erhvervsareal er på ansøgningstidspunktet ifølge BBR opgjort til 6.633 m². Der er ingen verserende byggesager på ejendommen.

Bilag 2 viser en tegning over det samlede husdyrbrug.

Oplysninger om bygningernes grundplan, bygningshøjde, taghældninger, bygningsmaterialer og farver, bebyggelsens fremtidige anvendelse, m.v. fremgår af tabel 3.

Tabel 3. Oversigt over bygninger

Bygning	Grundplan	Bygningshøjde	Taghældning	Bygningsmaterialer/farver	Anvendelse
BBR 2	351 m ²	Ca. 7 m	Ca. 20°	Gule mursten, lysegrå ståplader på taget og sort/grå vinduer/døre mv.	Diverse opbevaring
BBR 3	331 m ²	Ca. 5 m	Ca. 20°	Gule mursten, gråt eternittag og grå porte	Opbevaring af spåner, stald til hobbydyr mv.
BBR 4	592 m ²	Ca. 6 m	Ca. 20°	Gule mursten, gråt eternittag og grå porte	Værksted, personalefaciliteter samt diverse opbevaring
BBR 5	1.292 m ²	Ca. 6 m	Ca. 20°	Gule mursten, gråt aluminiumstag, grå porte	Fjerkræstald (Stald 1)
BBR 6	1.291 m ²	Ca. 6 m	Ca. 20°	Gule mursten, gråt eternittag og grå porte	Fjerkræstald (Stald 3)
BBR 7	197 m ²	Ca. 7 m	Ca. 20°	Gule mursten, gråt eternittag og grå porte	Beboelse
BBR 8	1.539 m ²	Ca. 6 m	Ca. 20°	Gule mursten, gråt eternittag og grå porte m	Fjerkræstald (Stald 2)
BBR 9	1.040 m ²	Ca. 9 m	Ca. 20°	Sider af ståplader i mørk og lys grå farve og gråt eternittag	Opbevaring af maskiner mv. samt kemikaliecontainer

Der er desuden en beholder til vaskevand fra 1987 på ca. 360 m³. Beholderen er en Spæncom elementbeholder i grå beton, ca. 2 m over terræn, ingen overdækning, ingen afskærmende beplantning.

Fodersiloer: 9 fodersiloer af 26 m³ samt en gastæt silo på ca. 800 m³. De små fodersiloer er gråhvide glasfibersiloer, er ca. 6 m høje og opstillet mellem fjerkræstaldene på støbte betonpladser. Den store gastætte silo består af mørkeblå ståplader på siderne og grå ståplader i toppen. Siloen er ca. 17 m høj.

Der er mindre støbte pladser på østsiden af stald 2 og 3 og på vestsiden af alle tre stalde samt ud for den gamle kyllingestald.

Udvidelsen sker i eksisterende bygninger.

I/S'et har desuden animalsk produktion på 2 andre ejendomme, henholdsvis Møllegade 99 med sohold med et godkendt dyrehold svarende til 169,2 DE og Arnbjergvej 43 med smågriseproduktion med et godkendt dyrehold svarende til 118,3 DE

Afskærmende beplantningsbredde og træartsvalg

Der er ingen egentlig afskærmende beplantning i forbindelse med staldanlægget, bortset fra en træalé langs vejen ind til ejendommen. Ved stuehuset er der hækbeplantning og nogle større træer.

Der er ikke planlagt yderligere beplantning.

Der er ingen vaskeplads, ensilageplads, møddingsplads eller nedgravede olietanke på ejendommen.

Miljømyndighedens vurdering

Der stilles ikke vilkår til bygninger, da der ikke bygges nye bygninger i forbindelse med udvidelsen.

Der stilles vilkår om, at godkendelsen skal være udnyttet inden 2 år fra godkendelsen er meddelt. Er produktionen ikke fuldt gennemført til denne dato, vil godkendelsen kun gælde for den produktion, der er ved udløbet af perioden eller registreret i løbet af årene.

3.2 Husdyrhold

Landbruget drives på nuværende tidspunkt som en konventionel slagtekyllingeproduktion med en tilladelse til 599.027 kyllinger 35 dage, svarende til 198,35 DE.

Jf. revurderingsafgørelsen fra 2007 er den tilladte nudrift 835.048 kyllinger 30 dage eller et andet antal kyllinger i intervallet 30-36 dage, så længe den årlige produktion ikke overstiger 170,4 DE efter dagældende DE-beregning, svarende til 198,35 DE ved de DE-beregninger, der er gældende d.d.

Da der de seneste år er produceret slagtekyllinger til 35 dage, er denne produktion indtastet i nudrift.

Tabel 4 viser ejendommens årlige dyrehold/produktion udregnet efter de gældende regler for beregning af dyreenheder før og efter udvidelsen. Numrene i tabellen refererer til ansøgningskemaet opdeling i staldafsnit. Bilag 2 viser en situationsplan over anlægget, hvor de enkelte staldafsnit fremgår.

Tabel 4. Dyreholdets størrelse

Staldafsnit	Art og vægtklasse/alder	Nudrift		Ansøgt drift	
		antal	DE	antal	DE
Kyllingestald 1	Slagtekylling, produktionstid 35 dage	188.734	62,49	-	-
	Slagtekylling, produktionstid 42 dage	-	-	143.640	69,39
	Slagtekylling, produktionstid 35 dage	-	-	47.880	15,85
Kyllingestald 2	Slagtekylling, produktionstid 35 dage	221.559	73,36	-	-
	Slagtekylling, produktionstid 42 dage	-	-	172.320	83,25
	Slagtekylling, produktionstid 35 dage	-	-	57.440	19,02
Kyllingestald 3	Slagtekylling, produktionstid 35 dage	188.734	62,49	-	-
	Slagtekylling, produktionstid 42 dage	-	-	143.640	69,39
	Slagtekylling, produktionstid 35 dage	-	-	47.880	15,85
Afsnit til hobbydyr	1 voksen årshest under 300 kg	1	0,21	1	0,21
	Får	2	0,29	2	0,29
	Kødgeder	2	0,29	2	0,29
I alt			199,14		273,54

Der ønskes stadig mulighed for at kunne variere produktionen i antal dage og for at have mulighed for at køre en udtyndingsproduktion. Ved udtynding tages de største dyr ud til slagtning nogle dage før resten af holdet slagtes. Herved kan der produceres flere kg dyr pr. m² stald. Ved englandsproduktion må der være maks. 38 kg dyr/m² og ved almindelig produktion må der være maks. 40 kg dyr/m². Ved udtynding kan den samlede produktion pr. m² komme over 40 kg dyr produceret pr. m², dog vil der på intet tidspunkt være mere end 40 kg dyr/m² til stede på stald ad gangen.

Ved udtynding indsætter man 22 kyllinger pr. m². Cirka 25 % af produktionen vil blive delslagt ved ca. 33 dage og ca. 1.950 g, og resten vil blive leveret til slagtning ved 41-42 dage ved ca. 2.700 g. Kyllinger til 35 dage er derfor i www.husdyrgodkendelse.dk indtastet med 2,0 kg og kyllinger til 42 dage er indtastet med 2,7 kg.

For at beregne det maksimale antal kg kylling på stald og derved den maksimale lugtbelastning er den maksimale produktion inden udtynding sammenlignet med den maksimale produktion lige inden de sidste kyllinger på 42 dage leveres til slagt:

Inden udtynding: 76.600 stipladser af 2 kg kylling, svarende til 153,2 tons kylling

Efter udtynding: 57.450 stipladser af 2,7 kg kylling, svarende til 155,1 tons kylling (worst case)

Der er derfor kun indtastet én stiplads til de kyllinger, som udtyndes. Hvis ikke der blev indtastet minimum en stiplads, ville systemet beregne, at der er samme antal dyr på stald, som der er angivet i antal producerede dyr.

Der ønskes vilkår om at kunne variere dyreholdet indenfor slagtealder og antal producerede dyr/holdstørrelser indenfor maksimalt 272,76 DE (produktionen uden hobbydyr), så længe antal kg dyr på stald ad gangen ikke overstiger 155,1 tons.

Miljømyndighedens vurdering

For at kunne kontrollere om godkendelsens vilkår om maksimalt dyrehold overholdes - med hensyn til antal, vægt og sammensætning af dyr – stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal.

Det maksimale antal DE på 272,76 DE må ikke overskrides. Der kan dog være situationer (eks. sygdom i besætning, slagteristrejker m.m.), hvor dyreholdet vil være afvigende fra det godkendte. I sådanne situationer skal landmanden kunne dokumentere de særlige omstændigheder overfor tilsynsmyndigheden. Det er op til tilsynsmyndigheden at vurdere, om afvigelser i dyreholdet skyldes overproduktion eller naturlig variation/udsving.

Ansøger har ønsket at have mulighed for en fleksibilitet i produktionen. Der stilles vilkår til, at dyreholdet kan variere mht. slagtealder og antal producerede dyr/holdstørrelser indenfor maksimalt 272,76 DE (produktionen uden hobbydyr), så længe antal kg dyr på stald ad gangen ikke overstiger 155,1 tons.

Ønskes yderligere fleksibilitet henvises til anmeldeordninger jf. Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

3.3 Staldindretning

Bygninger, antal stipladser, gulvtyper og udmugningssystem fremgår af tabel 5.

Tabel 5. Oversigt over bygnings anvendelse, antal stipladser, udmugningssystem og gulvtype.

Stald nr.	Anvendelse	Dyretype	Nudrift stipladser	Ansøgt stipladser	Udmugningssystem	Indretning og gulvtype
Kyllingestald 1	Slagtekyllinger	35 dage	23.000	-	Dybstrøelse	Fast gulv
		42 dage	-	17.955	Dybstrøelse	Fast gulv
		35 dage	-	1	Dybstrøelse	Fast gulv
Kyllingestald 2	Slagtekyllinger	35 dage	27.000		Dybstrøelse	Fast gulv
		42 dage		21.540	Dybstrøelse	Fast gulv
		35 dage		1	Dybstrøelse	Fast gulv
Kyllingestald 3	Slagtekyllinger	35 dage	23.000		Dybstrøelse	Fast gulv
		42 dage		17.955	Dybstrøelse	Fast gulv
		35 dage		1	Dybstrøelse	Fast gulv
Afsnit til hobbydyr	Hest, får, ged		1	1	Dybstrøelse	Fast gulv
			2	2	Dybstrøelse	Fast gulv
			2	2	Dybstrøelse	Fast gulv

Se yderligere beskrivelse af antallet af stipladser under afsnit 3.2.

Staldene og ventilatorerne vaskes efter hvert hold kyllinger. Vask sker med højtryksrensere og koldt vand. Der benyttes både sæbe og efterfølgende desinfektionsmiddel. Der benyttes udelukkende godkendte midler.

Ved vask af stalde fjernes afløbsdæksler i midten af stalden, så vaskevandet kan løbe til forbeholder, hvorfra det pumpes over i beholderen til vaskevand. Pumpning sker vha. dykpumpe, der automatisk starter. Løse vand ledes gennem rørledning ligeledes til forbeholderen og videre til beholderen til vaskevand.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige staldteknologi:

Med hensyn til BAT og staldsystemer er der flere forskellige definitioner på, hvad BAT er. Dels er der referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), dels er der teknologiblade, og dels er der www.husdyrgodkendelse.dk's beregninger.

Af BREF-dokumentet fremgår det, at følgende staldsystemer er BAT for slagtekyllingeproduktion:

- en naturligt ventileret stald med strøelse over hele gulvet, som er udstyret med ikke-lækkende drikkesystemer
- en velisoleret og ventileret stald med strøelse over hele gulvet, som er udstyret med ikke-lækkende drikkesystemer (VEA-systemet)
- et produktionssystem med eller uden frilandsareal og/eller udendørs skrabeområde
- et perforeret gulvsystem med mekanisk tørringssystem
- et etagegulv med mekanisk tørringssystem
- et etagebursystem med aftagelige bursider og mekanisk tørring af gødningen

Der findes p.t. 1 teknologiblade:

- Kemisk luftrensning med syre - slagtekyllinger (1. udgave, oprettet 17.05.2011)

Ammoniak:

Der er etableret varmevekslere fra Rokkedahl Energi på ventilationssystemerne på samtlige stalde. Varmevekslerne er i gang med at blive testet under VERA (Verification of Environmental Technologies for Agricultural Production). Varmevekslerne har vist reduktion i ammoniakemissionen på 42 % i foreløbig test udført af AgroTech.

Ved hjælp af varmeveksleren opvarmes indblæsningsluften til stalden, hvilket reducerer fugtindholdet. Dette sikrer et mere tørt strøelsesmateriale og dermed en reduceret ammoniakfordampning fra stalden.

Ifølge Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), Husdyrbrug med konventionel produktion af slagtekyllinger" fra maj 2011, er emissionsgrænseværdien for slagtekyllinger i eksisterende stalde 11,9 kg NH₃-N pr. 1000 producerede slagtekyllinger til 35 dage og ca. 17,8 kg NH₃-N pr. 1000 producerede slagtekyllinger til 42 dage og 16,64 kg P pr. DE for slagtekyllinger til 35 dage og ca. 17,64 kg P pr. DE for slagtekyllinger til 42 dage + 0,06 kg P fra strøelse pr. 1.000 producerede slagtekyllinger.

$$153.200 \times 11,9 \text{ kg NH}_3\text{-N} / 1.000 = 1.823,08 \text{ kg NH}_3\text{-N}$$

$$459.600 \times 17,8 \text{ kg NH}_3\text{-N} / 1.000 = 8.180,88 \text{ kg NH}_3\text{-N}$$

$$= 10.003,96 \text{ kg NH}_3\text{-N}$$

Med indtastningen af 16,2 % ammoniakreducerende effekt af varmevekslerne er BAT for ammoniak opfyldt, idet ammoniaktabet beregnes til 8.921,33 kg for hele dyreholdet inklusiv hobbydyrene.

Varmeveksleren er som nævnt ikke færdigtestet, men da oplysningerne i Husdyrgodkendelse.dk heller ikke er opdaterede med hensyn til normtal, er effekten indtastet så det generelle ammoniakreduktionskrav netop er overholdt. Når Husdyrgodkendelse.dk regner med de rigtige normtal mv., må der

så ses på, hvordan resten kan håndteres. Eventuel kan det undersøges, om ammoniakreduktionseffekten skal erstattes af en foderkorrektion, såfremt kommunen finder det problematisk at anvende varmeveksleren som ammoniakreducerende tiltag.

Varmevekslernes drift er primært bestemt af behovet for at ventilere for fugt samt varmebehovet. Varmevekslerne sættes normalt i drift ca. 3 dage efter indsættelse af kyllingerne. Afhængigt af udvendig temperatur og luftfugtighed standses varmevekslerne normalt efter ca. dag 20 om sommeren og senere i vinterperioden. Ved fuldt ventilationsbehov, når kyllingerne er ved at være store, er der ikke så stort varmebehov, hvorfor der ikke ønskes varm luft sendt retur til stalden. Ved at slukke varmevekslerne, når der ikke er behov for varme, reduceres elforbruget således også.

Varmeveksleren er altså i brug i minimum 17 dage ud af 40 dage, svarende til minimum ca. 40 % af tiden. Ammoniakudskillelsen er størst jo større dyrene på stald er. Det vurderes dog, at minimum 16,2 % af ammoniakemissionen reduceres ved denne drift.

Da der ikke er opsat elmålere på varmevekslerne, kan elforbruget ikke direkte aflæses.

Der redegøres for fosfor under afsnittet ”3.5 Fodring”.

Redegørelse for renovering af staldanlægget:

De eksisterende bygninger forventes at kunne drives videre de næste ca. 20-30 år. Når staldene skal reoveres, vil der blive taget højde for, hvilke muligheder der er for at leve op til det, som på det tidspunkt er BAT for staldsystemer.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at staldanlægget opfylder kravene til hold af fjerkræ, og at den ansøgte produktion kan etableres i de eksisterende bygninger.

Staldsystemet på Arnbjergvej 42 er i overensstemmelse med staldsystemet beskrevet i miljøstyrelsens teknologiudredning ”Driftssystem: Slagtekyllinger” af 15. marts 2011. Det er angivet i teknologiudredningen, at staldsystemet fast gulv med dybstrøelse er det eneste staldsystem til slagtekyllinger i Danmark. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at staldsystemet er BAT.

Miljøstyrelsen har udsendt ”Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), Husdyrbrug med konventionel produktion af slagtekyllinger”.

Sønderborg Kommune kan tilslutte sig ansøgers beregning af emissionsgrænseværdien for det ansøgte projekt. Emissionsgrænseværdien er baseret på, at ansøgningen omfatter en udvidelse af produktionen i de eksisterende bygninger. Beregningen viser, at det ansøgte projekt må have en samlet emissionsgrænseværdi på 10.003,96 kg NH₃-N per år.

Da projektet har en ammoniakemission på 8.921,33 kg NH₃-N / år lever det op til BAT. Se nedenstående tabel 6:

Tabel 6. Ammoniakemission

	Ammoniakemission
Emissionsgrænseværdier beregnet ud fra Miljøstyrelsens vejledning	10.003,96 kg
Beregnet emission i www.husdyrgodkendelse.dk	8.921,33 kg
Emissionsgrænseniveauet er overholdt med:	1.082,63 kg

Ansøger har benyttet varmeveksler på staldanlægget for at leve op til BAT og det generelle ammoniakreduktionskrav. Der stilles vilkår til dette i godkendelsens forskellige afsnit.

Hvis hele godkendelsen mod forventning ikke udnyttes, kan det udløse et tillæg til miljøgodkendelse efter en konkret vurdering. Ansøger skal dog til enhver tid kunne dokumentere, at det vejledende

emissionsgrænseniveau for ammoniak for den etablerede produktion er overholdt. Der tages her udgangspunkt i de vejledende emissionsgrænseniveauer gældende på godkendelsestidspunktet. Dokumentation for dette skal være tilgængeligt ved ordinært tilsyn. Der stilles vilkår hertil.

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af ovenstående at projektet lever op til BAT, og at projektet kan realiseres i de ønskede staldbygninger med den ansøgte indretning, og at ansøger i fornødent omfang har redegjort for implementering af BAT i forhold til staldindretning.

3.4 Ventilation

Al ventilation på ejendommen er mekanisk ventilation. Ventilationstype, maksimal ventilation, antal afkast og højde over kip fremgår af tabel 7 herunder.

Tabel 7. Oplysninger om ventilation

Stald nr.	Ventilationstype	Maks. ventilation i m ³ /h	Antal afkast	Placering af afkast
Stald 1	Undertryk	164.000 m ³ /h	11	Ca. 1/2 m over kip
Stald 2	Undertryk	207.000 m ³ /h	12	Ca. 1/2 m over kip
Stald 3	Undertryk	164.000 m ³ /h	11	Ca. 1/2 m over kip
Varmeveksler	Undertryk	3 x 22.300 m ³ /h	3	Ca. 3,5 m over terræn

Staldene er ca. 6 m høje i kip og afkastet fra varmevekslerne er ca. 3,5 m over terræn.

Endvidere er der 3 vægventilatorer på den nord østlige side af alle staldene. Disse er udelukkende beregnet til nødventilation, og benyttes ikke i det daglige.

Der er etableret varmevekslere på ventilationssystemerne på samtlige stalde. Ved hjælp af varmeveksleren opvarmes indblæsningsluften til stalden, hvilket reducerer fugtindholdet. Dette sikrer et mere tørt strøelsesmateriale og dermed en reduceret ammoniakfordampning fra stalden.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige teknologi for ventilation:

Ventilatorer vaskes i forbindelse med vask af de enkelte stalde (reducerer modstanden).

Ventilationsanlægget er fuldautomatisk reguleret. Ventilationen er Multistep-ventilation. Der er ikke fast serviceaftale. Ventilationsfirma tilkaldes efter behov.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre at ventilationen til enhver tid fungerer optimalt, herunder har det lavest mulige energiforbrug, stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal for ventilationsanlæggene. Der stilles også vilkår om, at ventilationen skal rengøres efter hvert hold slagtekyllinger. Datoer for rengøring og service skal noteres i journalen, som skal opbevares i fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

Sønderborg Kommune vurderer, at ventilationssystemet ikke giver anledning til gener for de omkringboende. Da der ikke bygges nye bygninger i forbindelse med udvidelsen stilles ikke vilkår hertil.

Det mekaniske ventilationssystem er styret af et temperaturregulerende styringssystem. Ventilationsystemet efterses og rengøres efter hvert hold. For at sikre så effektiv en ventilation som muligt stilles også vilkår om at der skal være så få ventilatorer i gang som muligt for at få så høj afkasthastighed som muligt. Det er miljømyndighedens vurdering, at ventilationen af staldene lever op til BAT, når vilkår efterleves.

Ændringer af ventilationsarrangementer må kun ske efter forudgående accept fra Sønderborg Kommune.

3.5 Fodring

Det anvendes tørfoder. Indkøbte foderblandinger blandes med eget korn. Det færdigblandede foder opbevares i 6 af de 9 glasfibersiloer opstillet mellem staldene. De øvrige 3 små siloer er til hvede. Der opbevares endvidere hvede i den store gastætte silo.

Korn læses af i korngrav hvorfra det blæses op i den gastætte silo. Færdigfoder blæses direkte ind i fodersiloerne.

Der er støvcykloner på den gastætte silo samt de 6 fodersiloer.

Det vurderes, at der ingen støvgener er for naboer i forbindelse med håndteringen af foderet.

Varmevekslerne bevirker generelt at støvudledningen med afkastluften reduceres.

Der er intet ensilageoplag.

Ansøger oplyser følgende om BAT for foder:

Der er på ansøgningstidspunktet ikke pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. I nudrift er der derfor ikke indtastet oplysninger, hvorved www.husdyrgodkendelse.dk beregner på baggrund af normal. Som udgangspunkt ønskes foderet ikke benyttet som virkemiddel til ammoniakreduktion.

Ansøger vil generelt bestræbe sig på at benytte så lidt foder med så lavt et råprotein- og fosforindhold som muligt.

Det vurderes, at der anvendes foder indeholdende et fosfor- og råproteinindhold indenfor de vejledende niveauer i BAT-foder (jf. BREF), se tabel 8.

Tabel 8. Vejledende niveauer for BAT-foder til slagtekyllinger

Art	Faser	Indhold af råprotein (% i foder) ¹⁾	Samlet fosforindhold (% i foder) ²⁾
Slagtekylling	Starter	20-22	0,65-0,75
Slagtekylling	I vækst	19-21	0,60-0,70
Slagtekylling	Slutfedning	18-20	0,57-0,67

¹⁾ Med tilstrækkeligt afvejet og optimal tilførsel af aminosyrer

²⁾ Med tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af fx højtfordøjelige uorganiske foderfosfater og/eller fytase

Der findes p.t. 2 teknologiblade om foder til slagtekyllinger:

- Råprotein i slagtekyllingefoder (1. udgave, oprettet 17.05.2011)
- Fosforindhold i slagtekyllingefoder (1. udgave, oprettet 17.05.2011)

Der anvendes pt. 3 blandinger til slagtekyllingerne. Foderet er tilsat fytase.

BAT for fosfor:

Fosfor:

$$(50,73 \text{ DE} \times 16,64 \text{ kg P/DE}) + (153.200 \times 0,06 \text{ kg P/DE}/1.000) = 853,34 \text{ kg P}$$

$$(222,03 \text{ DE} \times 17,8 \text{ kg P/DE}) + (459.600 \times 0,06 \text{ kg P/DE}/1.000) = 3.979,71 \text{ kg P}$$

$$= 4.833,05 \text{ kg P}$$

Gødningsregnskabet beregner P til at være 9.543,51 kg.

Natur- og Miljøklagenævnet skriver i deres afgørelse fra 20/6 2012 (NMK-135-00006), at der i stedet kan anvendes det bagvedliggende teknologiblad vedrørende fosforindhold i slagtekyllingefoder fra 17/5 2011, således BAT standardvilkåret skal fastsættes i forhold til fosforindholdet i foderet dvs. 5,5 gram fosfor pr. kg foder ved 35 dages kyllinger.

Det antages derfor, at BAT for fosfor er overholdt, idet beregningerne er foretaget med baggrund i normtal på 5,5 g P pr. kg foder for slagtekyllinger til 35 dage og 5,4 g P pr. kg foder for slagtekyllinger til 42 dage.

Med slagtekyllingeproduktion i en velisoleret og ventileret stald med strøelse over hele gulvet og udstyret med ikke-lækkende drikkesystemer og med fasefodring og tilsætning af fytase, vurderes det, at husdyrproduktionen lever op til BAT.

Da BAT-niveauerne efterkommes, er der ikke lavet en redegørelse for fravalg af BAT.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der med de nuværende og planlagte tiltag til opbevaring og håndtering af foder ikke sker en væsentlige øget påvirkning af omgivelserne.

Sønderborg Kommune vurderer, at det er BAT-standard med hensyn til fodring for et projekt af den omhandlede størrelse, når foderet ligger indenfor de vejledende BAT-niveauer og når der anvendes fasefodring dvs. at foderets indhold af næringsstoffer og fodermængden varierer afhængig af kyllingernes alder.

Dokumentation for fasefodring og tilsætning af fytase til foderet skal kunne dokumenteres. Der stilles vilkår hertil.

Det vurderes, at ansøger anvender BAT i tilstrækkeligt omfang, hvis ovennævnte vilkår overholdes.

3.6 Varmeveksler

Der er etableret varmevekslere fra Rokkedahl Energi på ventilationssystemerne på samtlige stalde. Varmevekslerne er i gang med at blive testet under VERA (Verification of Environmental Technologies for Agricultural Production). Varmevekslerne har vist reduktion i ammoniakemissionen på 42 % i foreløbig test udført af AgroTech.

Ved hjælp af varmeveksleren opvarmes indblæsningsluften til stalden, hvilket reducerer fugtindholdet. Dette sikrer et mere tørt strøelsesmateriale og dermed en reduceret ammoniakfordampning fra stalden.

Varmeveksleren er som nævnt ikke færdigtestet, men da oplysningerne i Husdyrgodkendelse.dk heller ikke er opdaterede med hensyn til normtal, er effekten indtastet så det generelle ammoniakreduktionskrav netop er overholdt, dvs. med en ammoniakreduktion på 16,2 %. Når Husdyrgodkendelse.dk regner med de rigtige normtal mv., må der så ses på, hvordan resten kan håndteres. Eventuel kan det undersøges, om ammoniakreduktionseffekten skal erstattes af en foderkorrektions, såfremt kommunen finder det problematisk at anvende varmeveksleren som ammoniakreducerende tiltag.

Vand- og elforbrug er desuden beskrevet i afsnit 3.7.

Miljømyndighedens vurdering

Varmeveksleren er etableret for at forbedre klimaet i slagtekyllingestalde og reducere ammoniakfordampningen fra staldene. Samtidig kan varmeveksleren reducere ammoniakudledningen fra stalden ved at sørge for et tørt strøelsesmateriale i stalden.

Ansøger har indtastet en ammoniakreduktionseffekt af varmeveksleren på 16,2 %. Anlægget testes i øjeblikket under VERA.

Det er op til kommunen at vurdere, om effekten af en teknologi er tilstrækkelig dokumenteret. Det er således ikke en betingelse for fastsættelse af vilkår om anvendelse af en bestemt teknologi, at teknologien er optaget på Miljøstyrelsens Teknologiliste jf. Helpdiskvar af d. 12. januar 2015.

Foreløbige resultater har vist, at varmeveksleren kan reducere ammoniakreduktionen med op til 42 %. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at en ammoniakreduktion på 16,2 %, som er der regnet med i ansøgningen, er opnåeligt.

Da varmeveksleren anvendes som et ammoniakreducerende tiltag, jf. afsnit 5.1, stilles der vilkår til indretning, vedligeholdelse, drift og egenkontrol.

Hvis det viser sig, at varmeveksleren ikke optages på Miljøstyrelsens Teknologiliste, er det op til ansøger at dokumentere, at ammoniakreduktionskravet overholdes på anden vis. Der stilles derfor vilkår til, at der senest et år efter, at godkendelsen er meddelt, skal indsendes dokumentation for varmevekslerens ammoniakreducerende effekt eller en anden form for ammoniakreducerende tiltag som kan reducere ammoniakudledningen til det beregnede BAT-niveau.

3.7 Energi- og vandforbrug

Elforbruget dækker ventilation, belysning, drift af foderanlæg og varmegenvindingsanlægget samt øvrige elektriske maskiner. Varme til stuehus og stalde kommer fra halmfyret på Arnbjergvej 43, hvor der også står et oliefyr, som kan startes, hvis der er problemer med halmfyret.

I forbindelse med drift af ejendommen og den beskrevne husdyrproduktion før og efter udvidelsen, er der skønnet at være et forbrug af råvarer og hjælpestoffer som angivet nedenfor i tabel 9.

Tabel 9. Forbrug af energi.

	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
El til produktionen	Ca. 150.000 kWh	Ca. 180.000 kWh

Ejendommens årlige elforbrug forventes at stige fra 150.000 kWh til 180.000 kWh efter udvidelsen. Det svarer til en forøgelse på 20 %. Forbruget i ansøgt drift er skønnet ud fra udvidelsen i dyreholdet.

Ejendommens forventede vandforbrug fremgår af tabel 10.

Der benyttes vand til drikkevand, vask af stalde, marksprøjtning mv. samt vandforbrug i stuehuset.

Ejendommen forsynes med vand fra egne borer. Der er ingen målere på borerne.

Tabel 10. Forbrug af vand.

	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
Samlet vandforbrug	Ca. 4.800 m ³	Ca. 6.000 m ³

Bedriftens årlige vandforbrug til gårdens drift forventes at stige fra 4.800 m³ til 6.000 m³ efter udvidelsen/ændringen. Det svarer til en forøgelse på 25 %. Forbruget i ansøgt drift er skønnet ud fra udvidelsen i dyreholdet.

Ansøger oplyser følgende om energibesparende foranstaltninger (BAT):

Alle stalde er isolerede.

Der er i 2013 installeret varmevekslere i forbindelse med ventilationssystemerne for samtlige stalde. Varmevekslerne kan reducere varmeforbruget på op til 80 %.

Der er i 2015 endvidere installeret LED-belysning og LPC lavenergiventilatorer. Ventilationen er Multistep-ventilation. Der er ikke fast serviceaftale. Ventilationsfirma tilkaldes efter behov. Ventilatorer vaskes i forbindelse med vask af de enkelte stalde (reducerer modstanden).

Lysset i staldene tændes og slukkes automatisk. Lyset er tændt 20 timer i døgnet.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer, varmegenvinding, temperaturstyring der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation).

Ansøger oplyser følgende om vandbesparende foranstaltninger (BAT):

Staldene er/bliver indrettet med drikkenipler over opsamlingskåle, således at der ikke sker vandspild.

Staldene og ventilatorerne vaskes efter hvert hold kyllinger. Vask sker med højtryksrensere og koldt vand.

Der er installeret et vandur på vandforsyningen til fjerkræstaldene, som afbryder vandforsyningen og sender en alarm, hvis mængden bliver større end en fastsat mængde. Dette er for at forhindre u hensigtsmæssigt vandforbrug. Hvis hønsene drikker for meget vand vil luftfugtigheden i stalden stige uhensigtsmæssigt og gødningsmåttten kan klappe sammen og dermed bevirke svidningsskader på hønsenes trædepuder.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (drikkenipler over opsamlingskar, vask med højtryksrensere, vandur med automatisk nedlukning af vandforsyning). Stalden vil blive kontrolleret dagligt, og småreparationer udført med det samme. Evt. tilkaldes service, hvis der er behov for det

Miljømyndighedens vurdering

Det har ikke været muligt at finde normtal for forbrug af vand og el for denne type af fjerkræproduktion. Kommunen vurderer, at der i fornødent omfang er anvendt vand- og energibesparende teknikker. Det vurderes også, at flere af disse teknikker er at betragte som BAT.

For at sikre en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at hvis elforbruget stiger over 200.000 kWh årligt, skal ejendommen gennemgås ved et energieftersyn. Energieftersynet er gratis og fås ved henvendelse hos elselskabet.

Der stilles vilkår om, at besøgsrapporten fra et eventuelt energieftersyn skal fremsendes miljømyndigheden. Der stilles også vilkår om, at hvis en eventuel besøgsrapport viser energiforbedringer, som via besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal udføres senest 2 år efter modtagelsen af rapporten.

For at miljømyndigheden kan kontrollere elforbruget skal det dokumenteres, for eksempel ved fremvisning af elregning. Dokumentation skal gemmes mindst 5 år og fremvises miljømyndigheden på forlangende.

For at sikre at der sker en god udnyttelse af vandressourcerne stilles der vilkår om, at vandforbruget skal registreres halvårligt. Vandforbruget skal noteres i en driftsjournal og forevises miljømyndigheden på forlangende.

For at sikre at vandforbruget kan registreres stilles vilkår om, at der skal opsættes vandur.

Når ovenstående vilkår overholdes vurderer Sønderborg Kommune, at BAT for ressourceforbrug er overholdt.

3.8 Spildevand herunder regnvand

Tabel 11 viser en oversigt over spildevand fra ejendommen. Der er ingen vaskeplads på ejendommen. Mængden af spildevand øges ikke ved udvidelsen.

Tabel 11. Oversigt over spildevand

Spildevandstyper	m ³ /år før udvidelse	m ³ /år efter udvidelse	Afledes til	Renseforanstaltning
Rengøringsvand og lænevand fra varmeveksler	ca. 400 m ³	ca. 400 m ³	Ledes til forbeholder og videre til beholder til vaskevand	Ingen
Sanitært spildevand stuehus + folkerum	ca. 250 m ³	ca. 250 m ³	Septiktank og videre til havet gennem rørledning	Septiktank
Tagvand og andet overfladevand	ca. 5.400 m ³	ca. 5.400 m ³	Gennem dræn/ledninger til havet	Ingen

Ejendommens afløbsforhold fremgår af bilag 3. Der ændres ikke på afløbsforholdene i forbindelse med udvidelsen. Tagvand ledes til dræn og derefter til Lillebælt.

Ved vask af stalde fjernes afløbsdæksler i midten af stalden, så vaskevandet kan løbe til forbeholder, hvorfra det pumpes over i beholderen til vaskevand. Pumpning sker vha. dykpumpe, der automatisk starter. Lænevand ledes gennem rørledning ligeledes til forbeholderen og videre til beholderen til vaskevand.

Der fyldes kemikalier på marksprøjten ude i marken. Sprøjten er forsynet med kurve til kemikalier og har desuden en rentvandstank, så sprøjten vaskes indvendigt ude på marken og vaskevandet indgår i markbehandlingen.

Maskiner vaskes som hovedregel i kyllingehusene, umiddelbart efter husene er tømt og inden stalde vaskes. En enkelt gang imellem vaskes en markmaskine på græsdækket areal, og der flyttes fra sted til sted fra gang til gang. Mejetærsker og halpresser vaskes ikke, men pustes rene. Udmugningsudstyr i forbindelse med fjerkrægødningen, rendegraver, traktorer og varebil mv. vaskes inde i kyllingestaldene.

Spildevand tilledt gyllebeholder

Opbevaringskapacitet i gyllebeholder: 360 m³

Der er altså en opbevaringskapacitet på godt 10 måneder i beholderen til vaskevand. Vaskevandet udbringes på markerne med gyllevogn med læsekran og slæbeslanger.

Miljømyndighedens vurdering

De beskrevne spildevandstyper kan opdeles i sanitært spildevand (fra stuehus og folkerum), spildevand fra husdyrproduktionen (vask af stalde) samt uforurenede regnvand fra tage og omgivende arealer. Sønderborg Kommune vurderer, at når sanitært spildevand afledes til septiktank og når spildevandet fra husdyrproduktionen ledes til gyllebeholderen og uforurenede regnvand ledes til dræn, så sker afledningen miljømæssigt forsvarligt.

Sønderborg kommune, afdeling Vand og Jord vurderer, at der ikke er tale om en væsentlig ændring af mængden eller sammensætningen af overfladevandet fra ejendommen. Udvidelsen af dyreholdet vil derfor ikke udløse krav om en ny tilladelse til udledning af overfladevand.

Sønderborg Kommune vurderer, at kapaciteten i gyllebeholderen er tilstrækkelig til at rumme de givne mængder spildevand, i ansøgt drift.

Ligeledes vurderer kommunen, at den samlede håndtering af spildevand sker på forsvarlig vis og efter husdyrgødningsbekendtgørelsens regler.

Rengøring af sprøjteudstyr må ikke ske på steder, hvor der er risiko for afløb til overfladevand.

Der må ikke tages vand til påfyldning direkte fra boring eller overfladevand.

Sønderborg Kommune vurderer, at der er behov for at stille vilkår om vask af maskiner og redskaber skal foretages i kyllingehusene, så vaskevand kan opsamles. Markredskaber til jordbearbejdning kan dog vaskes på græsdaekket areal.

3.9 Affald

Tabel 12 viser en redegørelse for håndtering af affald. Alle mængder er skønnede.

Tabel 12. Affald

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Spildolie	Værkstedet	Avista Oil	Avista Oil	ca. 200 l	13.02.08	06.01
Olie- og brændstoffiltere	Værkstedet	Transporterer selv	Vesterlund containerplads	ca. 6 stk.	16.01.07	06.05
Rester af bekæmpelsesmidler	Kemicontaineren	Transporterer selv	Vesterlund containerplads	Normalt intet	20.01.19	05.12
Spraydåser	Værkstedet	Transporterer selv	Vesterlund containerplads	ca. 10 stk.	15.01.10	23.00
Kanyler	-	-	-	0 bokse	18.02.02	66.00
Batterier – alle typer	Værkstedet	Transporterer selv	Vesterlund containerplads	ca. 100 stk.	20.01.33	77.00
Blyakkumulatorer	Værkstedet	Servicefirma tager brugte med retur	Kendes ikke	ca. 5 stk.	16.06.01	05.99
Fast affald:						
Tom emballage (papir/pap)	Værkstedet	K.R. Schmatz & Sønner	Kendes ikke	maks. 500 kg	15.01.01	50.00
Tom emballage (plast)	I container	K.R. Schmatz & Sønner	Kendes ikke	maks. 200 kg	15.01.02	52.00
Lysstofrør	Værkstedet	Transporterer selv	Vesterlund containerplads	ca. 2 stk. pr. år	20.01.21	79.00
Metalaffald	Værkstedet	K.R. Schmatz & Sønner	Kendes ikke	Normalt intet	20.01.06	56.20
Diverse brændbart	I container	Dagrenovation	Sønderborg Kraftvarmeværk	13 x 1.100 liter	Afhængig af indhold	19.00
Døde dyr	Ved transformerstation	DAKA	DAKA	varierer	02.01.02	66.00

Der benyttes normalt aldrig medicin, hvorfor der heller ikke er medicinaffald.

Døde dyr opbevares i plastcontainere ved transformerstationen øst for kyllingestald 3. Umiddelbart inden afhentning køres de til Arnbjergvej 43 og stilles på opsamlingsplads. Der afhentes efter aftale. Dødeligheden ligger på 2-3 %.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre, at der ikke sker forurening i forbindelse med opbevaring af farligt affald, stilles der vilkår om opbevaring af farligt affald på ejendommen.

Virksomheden skal desuden være opmærksom på, at alt affald skal opbevares, transporteres og bortskaffes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende bestemmelser herom. Der henvises til:

- *Affaldsbekendtgørelsen*
- *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier Forskrift 1/2011*
- *Regulativ for erhvervsaffald, 2011*
- *Regulativ for husholdningsaffald, 2011*
- *Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr*

Undtaget er dog bestemmelserne i *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier*, som ikke gælder godkendelsespligtige virksomheder, og dermed ikke for denne ejendom. For at sikre, at der ikke sker forurening på ejendommen i forbindelse med opbevaring og håndtering af farligt affald og kemikalier, stilles der vilkår herom. Vilkårene vil være i overensstemmelse med bestemmelserne i *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier*.

Ejer skal sikre sig, at genanvendeligt affald bliver afleveret til et registreret genanvendelsesanlæg.

3.10 Råvarer og hjælpestoffer

Forbruget af energi og vand er beskrevet i afsnit 3.7. Forbruget af råvarer fremgår af tabel 13.

Tabel 13. Forbrug af råvarer og hjælpestoffer

	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
Fyringsolie til produktionen	3.000 l	3.000 l
Dieselolie til produktionen	Ca. 40.000 l	Ca. 40.000 l
Halm til opvarmning	Ca. 500 tons	Ca. 500 tons
Træspåner til strøelse	19 tons	19 tons

Varme til stuehus og stalde kommer fra halmfyret på Arnbjergvej 43, hvor der også står et oliefyr, som kan startes, hvis der er problemer med halmfyret.

Der opbevares udelukkende olie i form af olieråvarer (hydraulik-, transmissions- og motorolie) samt dieselolie. Maksimalt oplag af olieråvarer og spildolie er 800 l. Spildolie opbevares på bakker hævet på riste. Bakkerne kan rumme indholdet af den største beholder, der opbevares på bakken.

Husdyrbrugets tanke, størrelse og alder fremgår af tabel 14 (Placering fremgår af bilag 5). Dieselolie bruges kun som brændstof til traktorer og biler.

Tabel 14. Tankanlæg

Anvendes til:	Størrelse	Fremstillingsår	Tanknr.	Typegodk.nr.	Placering
Dieselolie	5.900 l	2008	012253-11	01-5023	Maskinhus

Alle pesticider og bekæmpelsesmidler opbevares på Arnbjergvej 42 i kemikaliecontainer i maskinhuset. Der fyldes kemikalier på marksprøjten ude i marken. Sprøjten er forsynet med kurve til kemikalier og har desuden en rentvandstank, så sprøjten vaskes indvendigt ude på marken og vaskevandet indgår i markbehandlingen. Vaskemidler til staldrengøring opbevares i værkstedet på paller.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at håndtering af halm, olieprodukter og kemikalier ikke udgør noget risiko for forurening af jord, overfalde- eller grundvand under forudsætning af den oplyste driftspraksis.

3.11 Driftsforstyrrelser eller uheld

Ved vask af stalde fjernes afløbsdæksler i midten af stalden, så vaskevandet kan løbe til forbeholder, hvorfra det pumpes over i beholderen til vaskevand. Pumpning sker vha. dykpumpe, der automatisk starter. Læns vand ledes gennem rørledning ligeledes til forbeholderen og videre til beholderen til vaskevand.

Der er ingen faste rør eller pumper til overpumpning af vaskevand fra beholder til gyllevogn. Der er heller ikke spjæld mellem forbeholder og gyllebeholder. Beholderen tømmes med gyllevogn med læsekran.

Beredskabsplanen beskriver, hvad der skal gøres i forbindelse med uheld.

Tankning af maskiner sker i maskinhuset på fast gulv. Der er ingen gulvafløb i maskinhuset.

Olieaffald opbevares i tromler på rist med opsamlingskar. Sandsynligheden for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med påfyldning og brug af olie, forventes derfor at være meget lille.

Der er blevet udarbejdet en beredskabsplan, hvor forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet, se bilag 5.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at der kan være en vis risiko for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering og transport af vaskevand, samt håndtering af olie og bekæmpelsesmidler. Det er derfor vigtigt, at beredskabet straks tilkaldes ved uheld, der medfører forurening, og at miljømyndigheden orienteres efterfølgende. Det er dog stadig virksomhedens pligt at forebygge og afværge driftsforstyrrelser og uheld – ligesom det er virksomhedens pligt at genoprette den hidtidige tilstand (jf. miljøbeskyttelseslovens § 71).

Sønderborg Kommune vurderer om beredskabsplanen i tilstrækkeligt omfang forholder sig til ovenstående kritiske situationer. Kommunen vurderer, om der er etableret relevante alarmer m.v.

4 Gødningsproduktion og –håndtering

I dette kapitel beskrives og vurderes den husdyrgødning, der produceres på ejendommen og evt. afsættes og modtages fra anden side, og om mulighed for modtagelse af større mængder husdyrgødning. Husdyrgødningens opbevaring, håndtering og evt. teknisk forarbejdning indgår også heri.

4.1 Gødningstyper og mængder

Der produceres i ansøgt drift 273,54 DE husdyrgødning, hvilket svarer til ca. 1.280 tons dybstrøelse.

Al gødning køres i plastoverdækket markstak eller bringes direkte ud. Direkte udbringning fra stald til mark kan kun ske for 1 eller maks. 2 af holdenes vedkommende pga. sædskiftet. Resten lægges i plastikoverdækket markstak i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledning om etablering af overdækning og overdækning af kompost.

Tabel 15 viser en oversigt over de forskellige typer husdyrgødning m.v. der produceres, modtages og afsættes i den ansøgte produktion. Tabel 15 viser også en oversigt over indholdet af kvælstof og fosfor, samt produktionens størrelse i antal DE. Det fremgår også af tabellen om husdyrgødningen produceres, afsættes eller modtages.

Ud over fjerkrægødningen tilføres arealerne gylle fra svineproduktionen på Arnbjergvej 43 og Møllegade 99. Det gylle fra Arnbjergvej 43, der ikke er plads til på bedriftens arealer afsættes til gylleaftaler. Disse gylleaftaler fremgår ikke af denne miljøgodkendelse.

I ansøgningen er også angivet 0,57 DE dybstrøelse, som kommer fra kvæghold på hobbyniveau. Disse fremgår ikke af det efterfølgende, da hobbydyrehold på under 3 dyreenheder accepteres, uden at de indgår i miljøgodkendelsen.

Tabel 15. Oversigt over husdyrgødning

Gødningstype	Kg kvælstof	Kg fosfor	Udnyttelses %	DE
Dybstrøelse	28.248,36	9.543,51	45	272,97
Svinegylle fra Møllegade 99 og Arnbjergvej 43	20.766,18	5.201,56	75	210,76 (øvrige DE afsættes til gylleaftaler)
I alt til rådighed	49.014,54	14.745,07		484,3

Da dybstrøelsen opbevares i markstak, er der ikke indsendt en kapacitetsberegning i forbindelse med ansøgningen, da opbevaringskapaciteten reelt er uendelig.

Tabel 16. Oversigt over husdyrgødning og gylleaftaler

AREALER	HA	MAKS. ANTAL DE
Ejet areal til Arnbjergvej 42 og 43, Møllegade 99, Hellesøvej 35, Lønsømadevej 35 og Ellekobbøl 10, 6430 Nordborg	193,8	271,32
Forpagtning Christen Schmidt Jørgensen, Dyvigvej 14 og Lønsømadevej 34, 6430 Nordborg	36,8	51,52

Forpagtning Hans Peter Sørensen, Hellesøvej 15, 6430 Nordborg	21,7	30,38
Forpagtning Solveig Hansen, Damgade 39, 6430 Nordborg	31,8	44,52
Forpagtning Hans Christian Frederiksen, Skovvej 39, 6430 Nordborg	6,9	9,66
Forpagtning Henrik Jessen, Hellesøvej 33/35 og Bjørnkærvej 20, 6430 Nordborg	1,2	1,68
Forpagtning boet efter Torben Schmidt Bjerg, Herrevej 2, 6430 Nordborg	49,9	69,86
Forpagtning Henning Andreas Krogh, Nyrøjsvej 4B, 6430 Nordborg	3,6	5,04
I alt	345,94	484,32

Derudover hører der 9,89 ha til bedriften, hvorpå der ikke udbringes husdyrgødning.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der er tilstrækkeligt areal til rådighed til den ansøgte produktion.

4.2 Flydende husdyrgødning

Der opbevares kun vaskevand på ejendommen. Vaskevand opbevares i en mindre gyllebeholder.

Der produceres ca. 400 m³ vaskevand årligt.

Ifølge ansøgningsmaterialet er der en samlet opbevaringskapacitet for ejendommen på 370 m³, hvilket svarer til 11 måneders opbevaring. Der findes en gyllebeholder på ejendommen, placering kan ses på situationsplan, bilag 2.

Tabel 17 viser en oversigt over opbevaringen af husdyrgødningen. % før og efter er de oplysninger om procentvis fordeling i de forskellige beholdere, der er indtastet i www.husdyrgodkendelse.dk.

Tabel 17. Oversigt over anlæg til gødningsopbevaring

Anlæg	Kapacitet i m ³	Opførelsesår	Overdækning	% før	% efter
Spæncom beholder	360	1987	Ingen	100	100
Fortank	10	1987	Betonlåg	-	-
I alt	370			100	100

Der tilføres ikke gylle fra andre ejendomme til gyllebeholderen.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige opbevaringsteknik:

Vaskevand:

Der er tale om:

- en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger

- lageret tømmes hvert år og inspiceres visuelt (tømmes helt 1 gang om året)
- beholderens bund og vægge er tætte
- der ingen spjæld er, men alt overpumpes via neddykket rør

Miljømyndighedens vurdering

Ifølge ansøger er den årlige produktion af vaskevand ca. 400 m³. Det svarer til 10-11 måneders opbevaring.

Ansøger har redegjort for bedste tilgængelig opbevaringsteknik. Det vurderes, at gyllebeholdere som udgangspunkt sikrer en god og sikker opbevaring af vaskevand. Det vurderes, at der med ca. 10-11 måneders opbevaringskapacitet sikres en bufferkapacitet på ejendommen. På dette grundlag vurderer kommunen, at der i fornødent omfang er anvendt BAT i forbindelse med opbevaring af husdyrgødning.

4.3 Fast gødning inkl. dybstrøelse

Markstak:

Direkte udbringning af husdyrgødning fra stald til mark kan kun ske for 1 eller maks. 2 af holdenes vedkommende pga. sædskiftet. Resten lægges i plastikoverdækket markstak i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledning om etablering af overdækning og overdækning af kompost.

Miljømyndighedens vurdering

For at begrænse gener og minimere risiko for forurening af jord, overfladevand og grundvand, stilles der vilkår om, at kompoststakke (dybstrøelse) højst må være placeret på samme sted i 12 måneder. Der skal derefter gå 5 år, før kompost igen må placeres på samme sted.

Dybstrøelse må placeres i markstakke, når det kan kategoriseres som kompost, dvs. når det har ligget på stald eller lignende i minimum 3-4 måneder i gennemsnit, dvs. i alt 6 måneder, og tørstofprocenten er minimum 30 %. Derudover stilles der vilkår om logbog over placeringen af markstakke.

Markstakke bør ikke placeres indenfor sø og å-beskyttelseslinjer eller kirkebeskyttelseslinjer.

Markstakke med kompost bør ikke være placeret nærmere end 300 meter fra sårbar natur (§ 3 områder m.v.) og 100 meter fra nabobeboelse.

Sønderborg kommune vurderer, at ovenstående er tilstrækkelig beskyttelse mod forurening af ammoniak fra markstakke til nærliggende, højt værdisat naturområde eller habitatområde.

Sønderborg Kommune vurderer, at det er BAT-standard med hensyn til opbevaring af fast husdyrgødning for den aktuelle størrelse og type af husdyrbrug, når der anvendes:

- opbevaring af dybstrøelse i markstak, hvor dybstrøelsen er kompostlignende

(med et tørstofindhold på minimum 30 %) og ikke giver anledning til udsivning. Dybstrøelsen skal overdækkes med plast eller lignende materiale. Det vurderes, at ansøgeres beskrivelse af praksis omkring fast gødning/dybstrøelse i kombination med vilkår gør, at der anvendes BAT.

4.4 Udbringning af husdyrgødning

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding og planternes udbytte.

Det er bedriften, der står for udbringningen af gylle fra de øvrige ejendomme, mens fjerkrægødningen udbringes af maskinstation med bredspreder. Typisk spredes fjerkrægødningen oven på hvede. Eventuel vil der også blive kørt fjerkrægødning ud og pløjes ned før såning af raps. Vaskevand og gylle køres ud med 25 m³ gyllevogn med slæbeslanger. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der er ingen stærkt hældende arealer og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløb med krav om bræmmer.

Udbringning af husdyrgødning sker normalt kun på hverdage. Arealer op til Holm landsby og andre byområder får aldrig gylle på weekend eller helligdage.

Ansøger oplyser følgende om bedste udbringningsteknik:

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx:

regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage),

- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle),
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur,
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter,
- krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer,
- og krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha,
- krav til efterafgrøder

Da arealerne er jordbundstype 4-6 (lerjord) og der primært dyrkes vinterafgrøder, benyttes der ikke nedfælder. Nedfældning i vinterafgrøder er ikke ønskeligt, da der kommer for mange køreskader på afgrøderne, hvilket medfører et mindre udbytte og i sidste ende en mindre N-optagelse i afgrøder og dermed også en større udvaskning. Udkørsel med nedfælder tager endvidere en del længere tid. En nedfælder har typisk 6-8 m rækkevidde, mens en gyllevogn med slæbeslanger har op til 24 m rækkevidde.

Det vurderes at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt mindre kvælstof end den økonomisk optimale mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer

Miljømyndighedens vurdering

Det er kommunens vurdering, at der er valgt de mest hensigtsmæssige transportveje for husdyrgødningen.

Ansøger oplyser at udbringning af husdyrgødning normalt kun sker på hverdage. Arealer op til Holm landsby og andre byområder får aldrig husdyrgødning på weekend eller helligdage.

Ansøger passerer Lavensby med en stor del af den husdyrgødning, der udbringes på det nordvestlige Als. Sønderborg opfordrer til, at der udvises hensynsfuld kørsel med traktorer og maskiner især når beboede områder passerer.

Kommunens BAT-niveau for udbringning af husdyrgødning er som udgangspunkt husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Der vurderes, at ejendommen lever op til kravene for BAT for udbringningsteknik.

Vi gør opmærksom på, at transport af gylle/restvand er omfattet af EU's biproduktforordning (1774/2002EF, bilag II, kapitel II, pkt. 1). Som følge heraf skal gylle transporteres i hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer. Undtaget fra bestemmelsen er dog transport mellem to steder på samme gård. Bestemmelsen administreres af Fødevarestyrelsen.

For at undgå, at der u hensigtsmæssigt spredes gylle/restvand på privat eller offentlig vej eller anden mands jord, tolker Fødevarestyrelsen dette således, at landmanden må transportere gylle/restvandet uden at leve op til kravet om hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer, hvis han kun transporterer gyllen på sin egen jord. Hvis han under samme CVR-nr. har flere ejendomme, der ligger langt fra hinanden, og det betyder, at transporten skal ske over en længere strækning ad privat eller offentlig vej eller anden mands jord, så skal gylle/restvand transporteres som anført i bilag II, kapitel II, pkt. 1. Transport af gylle/restvand til aftalearealer på 3. mands ejendom er også omfattet af bilag II, kapitel II, pkt. 1. Kun, hvis der er tale om transport af gylle/restvand mellem to naboer, og gyllen/restvandet kan transportere direkte fra den ene ejendom til den anden, kan der undtages fra reglen.

Sønderborg Kommune vurderer, at når ovenstående regel efterleves, er det ikke nødvendigt at stille yderligere vilkår til transportformen.

5 Forurening og gener fra husdyrbruget

5.1 Ammoniak og natur

Ammoniakreduktionskravet

I de enkelte delafsnit vil påvirkningen med ammoniak fra anlægget på beskyttet natur, Natura 2000 og bilag IV arter blive vurderet separat.

Fordampningen af ammoniak vil primært ske fra stalde og som ammoniaktab fra lagre af husdyrgødning.

Beregninger, der er foretaget ud fra Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem viser, at fordampningen af ammoniak fra nudriften er 7.043,12 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion 8.921,33 kg NH₃-N pr. år. Projektet medfører således en stigning i ammoniakfordampningen på 1.878,21 kg NH₃-N pr. år.

I henhold til ansøgningsmaterialet er det generelle krav til reduktion på 30 %, (beregningsgrundlaget for 2015 hvor ansøgningen er indsendt) af ammoniaktab fra stald og lager opfyldt.

Ansøger har opfyldt kravet til ammoniakreduktion på 30 % af ændringerne samt opfyldt Miljøstyrelsens vejledende emissionsniveau, ved at anvende varmeveksler i staldene.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøgningen er indsendt med et krav om 30 % reduktion af ammoniakemissionen. Ammoniakreduktionskravet er opfyldt. Sønderborg Kommune vurderer, at kravet om ammoniakreduktion er opfyldt ved at etablere anvende varmeveksler med en effekt på 16,2 %. Vurderingen er foretaget på baggrund af de tal, som fremgår af ansøgningsskemaet. Vilkår til overholdelse af det generelle ammoniakreduktionskrav er stillet i de øvrige afsnit.

Beskyttet natur

Ammoniakfølsom skov – kategori 3 natur

Sønderborg Kommune har gennemgået nærområdet til Arnbjergvej 42 for ammoniakfølsom natur på kort og har vurderet, at skoven 324 m mod øst – Gammelhave Skov – er nærmeste mulige ammoniakfølsomme område.

Af de lave målebordsblade fremgår det, at der har været skov på arealet på tidspunktet for optegningen af kortet (1877-1920- dvs. mindst 100 år gammel). Skoven er pålagt fredskovspligt.

Naturstyrelsen har oplyst, at skove, der er pålagt fredskovspligt, som udgangspunkt er gamle skove, der eksisterede ved indførelse af fredskovsforordningen i 1805. Desuden er der fredskovspligt på of-fentligt ejede skove og visse andre nyere skove.

Fra listen af § 25 i skovloven blev følgende arter fundet: almindelig guldnælde.

Ved besigtigelse blev der i området fundet arter med relativ lav tålegrænse for kvælstofpåvirkning:

Bøg, skovsyre, éngriflet hvidtjørn (6), hassel (6), stor konval (6), ahorn (6), stor fladstjerne (6), almindelig guldnælde (6).

Skovens alder er med stor sandsynlighed er større end 200 år, jf. ovenstående og samtidig er der fundet flere arter med lav tålegrænse for kvælstofpåvirkning. Derudfra vurderer Sønderborg Kommune, at skoven falder ind under ”kategori 3” som ammoniakfølsomme skov.

Baggrundsdeposition

Den lokale baggrundsdeposition for kvælstof ligger i det undersøgte område indenfor intervallet på 10 – 20 kg N/ ha år, som er den harmoniserede tålegrænse for bøgeskov (anbefaling fra UN/ECE (2004)).

Beregnet ammoniakdeposition

Merdepositionen til skoven er beregnet til 1,1 kg N. Yderligere beregninger viser at depositionen ca. 15 meter længere inde i skovkanten falder til 1,0 kg N.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune har foretaget en samlet vurdering af påvirkningen til nærmeste ammoniakfølsom natur ud fra luftfotos, besigtigelse, værdier for baggrundsdeposition samt beregninger omkring merdeposition af ammoniak til skovarealet. Sønderborg Kommune vurderer på den baggrund, foreløbig, at arealet ikke påvirkes negativt.

Beskyttet overdrev på over 2,5 m² – kategori 2 natur

Nærmeste kategori 2 naturtype er et overdrev beliggende ca 4221 m fra det nærmeste staldanlæg. Overdrevet er beliggende ved Ulbjerg/Oldenor vest for anlægget. Totaldepositionen til området er beregnet til 0,2 kg N/år og merdepositionen som følge af projektet er beregnet til 0 kg N/år.

Miljømyndighedens vurdering

Da overdrevet påvirkes med under 1 kg N fra projektet, vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke skal stilles supplerende vilkår.

Natura 2000 – kategori 1 natur

Arnbjergvej 42 ligger ca. 8.775 meter nordvest fra det internationale naturbeskyttelsesområde – habitatområde H189 Lilleskov og Troldmose. Totaldepositionen til området er 0,2 kg N/år. Merdepositionen er beregnet til 0 kg N.

Udpegningsgrundlaget for habitatområdet er Skæv vindelsnegl (*Vertigo angustior*), Stor vandsalamander (*Triturus cristatus cristatus*), Flerårig vegetation på stenede strande, Strandenge, Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks, Bøgeskove på morbund uden kristtorn, Bøgeskove på muldbund, Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund og Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

I henhold til Forslag til Natura 2000-plan 2009-2015 for habitatområde 189 er truslerne mod udpegningsgrundlaget:

- Arealreduktion/fragmentering: Det vurderes, at Skæv vindelsnegls levested er truet af arealreduktion eller fragmentering.
- Næringsstofbelastning: For skovene er den høje ende af tålegrænseintervallerne for kvælstofpåvirkning overskredet for hele arealet.
- Tilgroning: Mange af strandengene er i dag tilgroet med tagrør, buske og træer.
- Naturtypen næringsrig sø er truet af tilgroning.
- Stor vandsalamanders ynglesucces vurderes at være reduceret, fordi ynglevandhuller er tilgroede og overskyggede.
- Skæv vindelsnegls levested i kærstarbevoksningen i Bosted Made trues af tilgroning.

- Uhensigtsmæssig hydrologi: Afvandingen foregår mod Lillebælt. I den kuperede del er der ret dybt nedskårne bække, i den lave del og i engene er der åbne grøfter. Afvandingen på de lave arealer er sløjfet som led i naturskogsstrategien. Området afvander gennem en højvandssluse til Lillebælt.
- Uhensigtsmæssig drift: Engene blev græsset indtil slutningen af 1990'erne. I dag er græsningen sporadisk.
- Intensiv skovdrift kan medføre, at skovnaturtyperne forringes eller ødelægges, f.eks. ved fjernelse af dødt træ, jordbearbejdning eller kørsel i skovbunden. Der er i øvrigt en utilstrækkelig beskyttelse af skovnaturtyper mod bl.a. konvertering til andre træarter.
- Invasive arter: Rynket rose synes stabil på strandvolden, men kan blive et problem, hvis kårfaktorere ændres, så arten bliver mere aggressiv.
- Forstyrrelser: Der er rekreative interesser i området, hvor strandvoldene benyttes til opholds- og parkeringspladser. Udover den fysiske slidtage dette medfører på strandvoldene, vurderes besøgstallet at være af en størrelsesorden, der ikke medfører væsentlige forstyrrelser af udpegningsgrundlaget.

”Forpligtelsen efter habitat-direktivet kræver ikke alene, at medlemsstaterne ikke giver tilladelse til indgreb, der kan bringe bevaringsmålsætningerne for et givent Natura 2000-område i alvorlig fare, men ligeledes, at de i overensstemmelse med bestemmelserne i national ret træffer alle nødvendige foranstaltninger for at undgå sådanne indgreb” (Kammeradvokaten 2009).

Påvirkning af habitatområder er ved flere lejligheder blevet prøvet ved EF-Domstolen. C-98/03 - kommissionen mod Tyskland: Sagen viste, at indvinding af vand uden for et habitatområde skulle have været vurderet for effekter inde i habitatområdet. Dvs. projekter uden for habitatområder skal konsekvensvurderes, hvis det vurderes at der kan være en risiko for påvirkning.

Miljømyndighedens vurdering

Naturtyperne på udpegningsgrundlaget til H189 har tålegrænser i intervallet 5 – 20 kg N/ha/år. Tålegrænserne for samtlige naturtyper i H189 er overskredet. DMU beregninger viser, at de lokale kilder kan udgøre op mod 4 – 6 kg N/ha/år. Ved at fjerne bidrag fra lokale kilder nærmer depositionen sig tålegrænseintervallernes øvre grænseværdi. Der er således ikke tvivl om at lokale kilder er et vigtigt indsatsområde ved opnåelse af gunstig bevaringsstatus.

Europa-Kommissionen skriver i dokumentet: ”Forvaltning af Natura 2000-områder Habitatdirektivets artikel 6 92/43/EØF, Generaldirektoratet for Miljø side 31”, at et tab på 100 m² af en naturtype kan være væsentligt for et lille område for en sjælden orkidé, mens et tilsvarende tab i et udstrakt steppeområde kan være uvæsentligt.

I det konkrete tilfælde er der primært tale om skovnaturtyper i et habitatområde beliggende i et større skovområde ”Nørreskoven” hvor tilsvarende skovnaturtyper er vidt udbredte.

Den beregnede påvirkning med N deposition fra Arnbjergvej 42 af de enkelte naturtyper i H 189 viser, at der teoretisk set ikke sker nogen belastning. De beregnede værdier viser en totaldeposition på maksimalt 0.2 kg N/ha/år og en merbelastning på 0 kg N/ha/år nærmest Arnbjergvej 42. Denne minimale deposition aftager endvidere hurtigt ind i habitatområdet pga. skovens ruhed. Således er det teoretisk set ikke muligt at påvise nogen væsentlig negativ effekt på naturtypernes integritet som følge af det ansøgte projekt på Arnbjergvej 42.

Sønderborg kommune vurderer på den baggrund, at projektet ved Arnbjergvej 42 ikke udgør nogen væsentlig trussel mod udpegningsgrundlaget idet påvirkningen er nær nul og da en beregnet påvirkning kan være tæt på nul som følge af stor usikkerhed i modellerne.

Det vurderes samlet, at påvirkningen med luftbåren ammoniak fra ejendommen ikke vil påvirke beskyttet natur væsentligt og der stilles derfor ikke supplerende vilkår.

Bilag IV-arter

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arternes udbredelse i grid på 10 x 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår at følgende arter er registreret i nærområdet til Arnbjergvej 42.

Sydflagermus (*Eptesicus serotinus*)

Løvfrø (*Hyla arborea*)

Levesteder og ynglelokaliteter

Kommunens egne artsregistreringer for området omkring Arnbjergvej 42 viser, at der er forekomster af løvfrø i de fleste vandhuller tæt ved ejendommen

Beskrivelse af naturområderne

Set i forhold til det ansøgte projekt på Arnbjergvej 42 er det især Gammelhave øst for ejendommen samt en mose ca. 350 meter mod sydvest der er interessante idet de ligger forholdsvis tæt på ejendommen. Den førstnævnte lokalitet vurderes at være særdeles velegnet som ynglested for både Løvfrø og Sydflagermus, i den sidstnævnte lokaliteter er der tidligere registreret Løvfrø.

Gammelhave

Depositionsberegningerne viser, at både den samlede kvælstofbelastning og merbelastningen fra ejendommen er på henholdsvis 5 og 1,1 kg N/ha/år.

Mose mod sydvest

Depositionsberegningerne viser, at både den samlede kvælstofbelastning og merbelastningen fra ejendommen er på henholdsvis 2,1 og 0,4 kg N/ha/år.

Røddistede dyr og planter

”Røddliste 2007” er en fortegnelse over forsvundne, truede, sårbare og sjældne plante- og dyrearter i Danmark. Formålet med listen er dels at danne grundlag for arbejdet med at opretholde naturens mangfoldighed i Danmark og dels opfylde internationale forpligtelser i forhold til Biodiversitetskonventionen.

Sønderborg Kommune har ikke registreringer af røddistede arter nær ved Arnbjergvej 42.

Miljømyndighedens vurdering

Flagermus-arterne anvender gamle, hule træer og bygninger som f.eks. lader som dagskjul og i visse tilfælde også som yngle- og overvintringssted. Fødesøgning finder sted i det åbne land, langs skovbryn, i haver og over vandområder. Sønderborg Kommune vurderer, at udvidelsen af dyreholdet på ejendommen ikke vil påvirke gamle træer eller eksisterende bygninger med mulige dagskjul eller flagermusenes fødesøgningsmuligheder over det åbne land.

Sønderborg Kommune vurderer, at det ansøgte projekt på kort sigt umiddelbart kun kan påvirke forekomsten af padder. Andre bilag IV arter vurderes at være mindre påvirkelige af projektet i forhold til levested og fødesøgning. Det vurderes, at de vådområder og vandhuller inde i Gammelhave, som ligger i fuldstændig skygge, ikke spiller den store rolle for Løvfrø.

Gammelhave

Under afsnittet ammoniakfølsom skov, har Sønderborg Kommune vurderet, at en merbelastning på 1,1 kg N/ha/år i skovbrynet ikke vil påvirke Gammelhave væsentligt og det vurderes på den baggrund, at det ansøgte projekt ikke vil forringe lokalitetens egnethed som leve- og ynglested for Løvfrø og Sydflagermus.

Mose mod sydvest

Mosen vurderes at være levested for Løvfrø. Depositionsberegningerne til punktet 326 meter sydvest for ejendommen viser en merdeposition på 0,4 kg N/ha/år. I henhold til Miljøstyrelsens bilag til notat om Miljøklagenævnets praksis i sager om miljøgodkendelser af husdyrbrug af 6. juli 2009 kan det antages, at en merpåvirkning på under 1 kg N/ha/år ikke vil forringe lokalitetens egnethed som levested og ynglested for Løvfrø. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at projektet ikke vil have en væsentlig negativ effekt på mosens egnethed som levested for løvfrøer.

5.2 Lugt

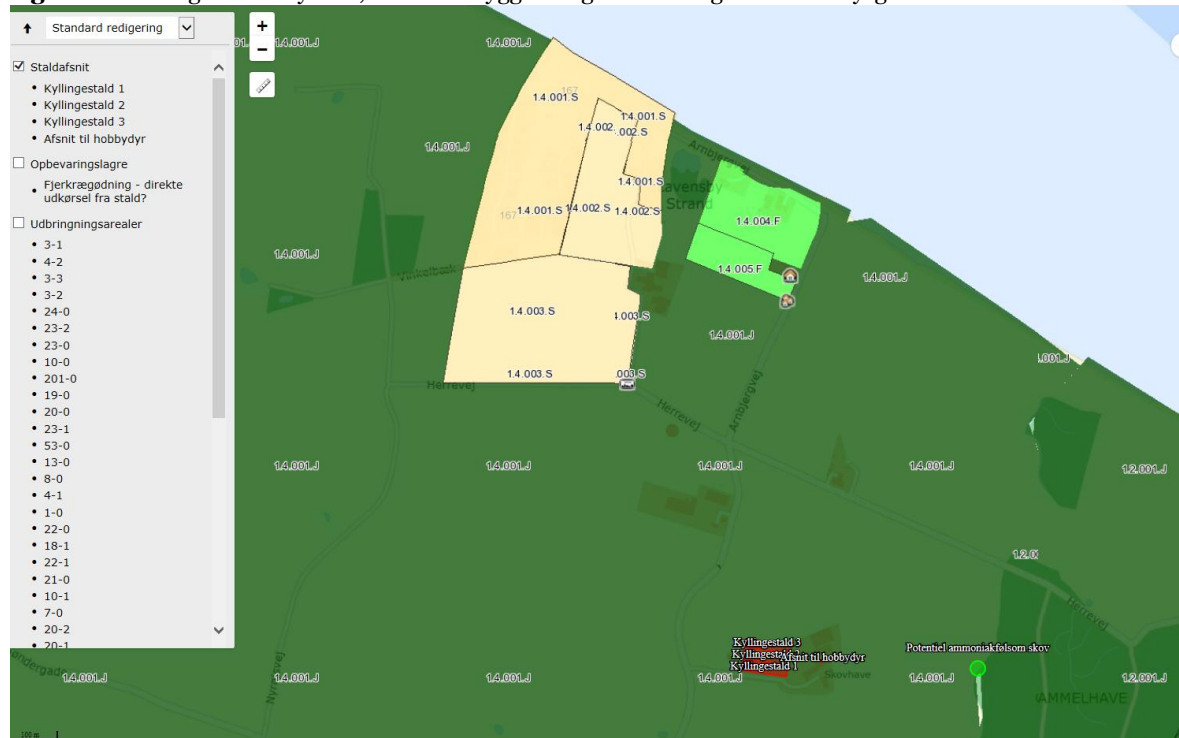
Bedriften er lokaliseret i Sønderborg Kommune, tidligere Nordborg Kommune. Staldanlægget ligger nord for Havnbjerg og Lavensby.

Ifølge rammer for lokalplanlægning er Lavensby Camping omfattet af plan nr. 1.4.005.F. Det er således zonegrænsen for campingpladsen, der udløser lugt kravet til samlet bebyggelse. Nærmeste byzone eller sommerhusområde udgøres af zonegrænsen til sommerhusområdet ved Arnbjerg plan nr. 1.4.003.S, se figur 1.

Nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt, og som ikke ejes af ansøger, er Arnbjergvej 47, ca. 720 meter nord for anlægget.

Nærmeste ejendom med husdyrproduktion på mere end 75 DE er Arnbjergvej 43 (ca. 200 m nordnordvest for staldanlægget). Da denne ejendom ligger inden for 300 m beregnes kumulation af lugten. Det vil sige, at lugtgenerne fra dette husdyrbrug inddrages i den samlede vurdering af lugtgenerne fra Arnbjergvej 42. Konkret betyder dette, at kravene til geneafstandene skærpes med 10 %.

Figur 1. Placering af hhv. byzone, samlet bebyggelse og enkelt bolig i www.husdyrgodkendelse.dk

Ansøger har beregnet lugtemissionen fra husdyrbrugets anlæg på baggrund af det maksimale dyrehold på stald samtidig. Tabel 18 viser resultatet af lugtberegningen. Lugtberegningen er foretaget i www.husdyrgodkendelse.dk.

På ejendommen anvendes udtyndingsproduktion. Ved udtynding tages de største dyr ud til slagtning nogle dage før resten af holdet slagtes. Herved kan der produceres flere kg dyr pr. m² stald. Der er derfor kun indtastet én stiplads i lugtberegningerne til de kyllinger, som udtyndes. Se desuden afsnit 3.2 Husdyrhold.

Tabel 18. Beregnet lugtemission fra det samlede anlæg via www.husdyrgodkendelse.dk

Område	Andre ejendomme med mere end 75 DE	Model	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand	Geneafstand nudrift	Vægtet gennemsnitsafstand	Genekriterie overholdt?
Byzone	1	Ny	613,52	674,87	694,24	593,17	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end eller lig med geneafstand i nudrift, og vægtet gennemsnitsafstand længere end 50 % af korrigeret geneafstand.
Samlet bebyggelse	0	Ny	461,15	0	0	0	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	0	Ny	213,79	0	0	0	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

Lugtens udbredelse i nærområde, afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen. I beregningen af geneafstanden indgår øvrige husdyrbrug i området, hvorfor geneafstanden er justeret i forhold til husdyrbruget beliggende Arnbjergvej 43.

Der søges således om at benytte Husdyrlovens undtagelsesregel for lugt. Lugtberegningerne viser, at geneafstanden til sommerhusområde ikke helt kan overholdes. Pga. den ændrede driftsform, vil lugtemissionen dog falde lidt, hvorfor det antages at kommunen vil godkende ændringen/udvidelsen.

Det er dog vigtigt, at ejendommen bibeholder muligheden for fleksibilitet, hvorfor der ansøges om vilkår om, at produktionen kan variere, så længe antal dyr på stald på intet tidspunkt overstiger 160 tons.

Der har ikke tidligere været klaget over lugt fra ejendommen.

Der er en beregnet en konsekvensradius for den samlede produktion på 584 m. Der kan rent undtagelsesvist forekomme registrerbar, men ikke genegivende lugt fra landbruget uden for konsekvensområdet.

Lugtgener søges nedbragt gennem regelmæssig rengøring af staldene og almindelig god landmandspraksis.

Miljømyndighedens vurdering

Princippet for lugtberegninger i ansøgningsystemet www.husdyrgodkendelse.dk er, at man ud fra oplysninger om dyreart, staldsystem og maksimal staldbelægning beregner den nødvendige geneafstand, som er den afstand der minimum skal være fra kilden før det vurderes, at genekriterierne kan overholdes. Genekriterierne er et udtryk for, hvor meget lugt omboende i forskellige typer beboelsesområder må udsættes for, før det kan betegnes som værende ”væsentlige lugtgener”.

Nærmeste nabo uden landbrugspligt, som ikke er ejet af ansøger, Arnbjergvej 47, ligger ca. 720 meter nord for staldanlægget. Den beregnede samlede ukorrigerede geneafstand for lugt til enkeltbolig er 213,79 m. Lugtgenegrænsen til enkeltbolig er derfor overholdt. Den beregnede geneafstand til samlet bebyggelse, zonegrænsen for Lavensby campingplads er 461,15 meter. Den faktiske afstand er ca. 660 m. Den beregnede korrigerede geneafstand til byzone, zonegrænsen til sommerhusområdet ved Arnbjerg er 674,87 meter. Den vægtede gennemsnitsafstand er 593,17 m, men da geneafstanden i nudrift (694,24 m) er højere end geneafstanden i ansøgt drift og da den vægtede gennemsnitsafstand er længere end 50 % af den korrigerede geneafstand, kan Sønderborg Kommune vurdere, at produktionen alligevel kan godkendes.

Det fremgår af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 at "Såfremt den beregnede geneafstand er større end den faktuelle afstand skal der gives afslag. I enkelte tilfælde kan der dog meddeles godkendelse f.eks. hvis den ansøgte husdyrproduktion medfører uændrede eller færre lugtgener end den eksisterende produktion samtidig med at afstanden til omboende er længere end 50 % af den beregnede geneafstand".

Hensigten med bestemmelsen er at give mulighed for, at eksisterende husdyrproduktioner kan foretage enkelte produktionsmæssige tilpasninger, hvis lugtgenerne ikke øges. Ansøger har dog ikke krav på, at kommunen bruger muligheden for at give godkendelse, selv om lugtgenerne ikke øges.

Sønderborg Kommune har vurderet på ejendommens produktion og beliggenhed med henblik på at give miljøgodkendelse til den ansøgte udvidelse.

Som udgangspunkt kan der ikke meddeles godkendelse til udvidelser, som omfatter væsentlige nyinvesteringer. I den aktuelle ansøgning kan udvidelsen foretages i eksisterende bygninger uden væsentlige investeringer. Sønderborg Kommune vurderer således, at der på denne baggrund godt kan meddeles godkendelse til det ansøgte.

Området, som udløser byzonegrænsen, er et område udlagt i Kommuneplanen som sommerhusområde. Der foreligger dog ingen lokalplan på området, og der er heller ikke planer om at udarbejde lokalplan for området de kommende år. Selve sommerhusområdet, hvor der på nuværende tidspunkt er sommerhuse, er beliggende yderligere næsten 300 m nordøst for anlægget. På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at generne fra anlægget ikke vil påvirke sommerhusområdet. Der sker desuden en lille nedgang i lugtemissionen fra anlægget.

Konsekvensradius for lugt fra det samlede anlæg er beregnet til 584 meter i ansøgningen. Det betyder, at i en afstand af ca. 584 m fra et midtpunkt mellem staldene, vil staldlugt undtagelsesvis kunne registreres. Den største lugtafgivelse er i sommerperioden, hvorfor det er denne beregning, der lægges til grund for vurderingen. Der ligger to ejendomme indenfor konsekvensområdet, hvoraf ansøger ejer den ene. Den beregnede konsekvensradius vil indgå som en parameter i vurderingen af, hvilke parter, der skal høres i forbindelse med behandlingen af ansøgningen. Læs mere i afsnit 10 Offentliggørelse og klagevejledning.

Der har ikke tidligere været problemer med lugtgener fra ejendommen.

Der er ingen gyllebeholder på ejendommen. Der er således ikke lugtgener herfra.

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

5.3 Fluer og skadedyr

Der er generelt hverken problemer med fluer, rotter eller andre skadedyr. Se endvidere under punkterne "Fluegener" og "Rottebekæmpelse".

Såfremt der vil blive behov for fluebekæmpelse, vil det ske i overensstemmelse med Instituts for Agroøkologis vejledning.

Der er lavet aftale med A/S Mortalin om rotte- og musebekæmpelse i forbindelse med kyllingestaldene. Der er opstillet 24 kasser omkring og i bygningerne. Endvidere er der indgået aftale med A/S P. Moos Eftf. som servicerer de 10 kasser med gift, der er opstillet i forbindelse med de øvrige bygninger på ejendommen.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre hensynet til omkringliggende nabobeboelser stilles der vilkår om, at hvis der opstår fluegener så skal disse bekæmpes i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium – Institut for Agroøkologi. Endvidere stilles der vilkår om, at opbevaring af foder samt rengøring af arealer omkring fodersiloer sker på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Sønderborg Kommune vurderer, at vilkårene er tilstrækkelige til at sikre omgivelserne mod fluer og skadedyr.

5.4 Transport

Til- og frakørsel til det eksisterende staldanlæg sker ad Arnbjergvej. Transporterne sker typisk i dagtimerne. Alle transporter til og fra ejendommen skal igennem Lavensby. Kørslerne tilrettelægges, så de er til mindst mulig gene for beboerne. Al markdrift på bedriften sker med udgangspunkt i Arnbjergvej 42.

Der køres normalt aldrig gylle eller fjerkrægødning i weekend og på helligdage. Foder bestilles til levering på almindelige ugedage i dagtimerne. Der kan ske afhentning af slagtekyllinger i nattetimerne. Der kan i forbindelse med markarbejde forekomme transporter i aftentimerne og nattetimerne. Dette vil ske for at reducere antallet af dage med gener fra kørsel så meget som muligt.

Det forventes, at virksomheden kan overholde Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser.

Tabel 19 viser det skønnede antal transporter i nu- og ansøgt drift. Antallet af transporter stiger med knap 8 %. Det skal bemærkes, at antal og kapacitet pr. læs ikke er bindene. Se bilag 4 med transportveje for gylle.

Tabel 19. Oversigt over skønnede antal transporter til og fra Overballe 23 ad offentlig vej.

Art	Antal transporter før udvidelse	Antal transporter efter udvidelse
Foder (lastbil, maks. 36 tons)	Ca. 100	Ca. 125
Korn (traktor og vogn, maks. 12 tons)	Ca. 48	Ca. 48
Dieselolie (tankvogn, maks. 30 tons)	Ca. 8	Ca. 8
Tilkørsel af dyr (lastbil, maks. 120.000 kyllinger)	Ca. 8	Ca. 8
Levering af kyllinger (lastbil, maks. 6.000 kyllinger)	Ca. 100	Ca. 120
Afhentning af døde dyr (maks. 15 tons)	Ca. 25	Ca. 25
Kørsel med fjerkrægødning (traktor og vogn, maks. 12 tons)	Ca. 80	Ca. 100
Kørsel med markmaskiner*	Ca. 500	Ca. 500
Maksimalt i alt	Ca. 869	Ca. 934

*Kørsel med markmaskiner i forbindelse med udbringning af gylle og vaskevand, sprøjtning, såning, høst mv.

Miljømyndighedens vurdering

Miljøgodkendelsen meddeles i medfør af Husdyrbrugsloven. Der kan derfor kun stilles vilkår til, hvilke udkørselsveje på ejendommen, der må benyttes og hvornår. Færdselsloven regulerer kørsel på offentlige veje. Da ind-/udkørsel til anlægget vurderes til at være hensigtsmæssigt placeret i forhold til naboer og i forhold til trafik hensyn, og da intern trafik på ejendommen vurderes ikke at medføre væsentlige gener for omgivelserne, stilles ingen vilkår til kørselsveje.

Sønderborg Kommune gør i øvrigt også opmærksom på afgørelse J. nr. MKN-130-00045 af 28. september 2010 fra Miljøklagenævnet. Det fremgår af denne afgørelse, at: "Ved reguleringen af husdyrbrug er det praksis at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere i landzonen må derfor acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med at være nabo til et landbrug".

Kommunen gør opmærksom på, at transport af husdyrgødning er omfattet af EU's biproduktforordning (1774/2002EF, bilag II, kapitel II, pkt.1). Som følge heraf skal husdyrgødning transporteres i hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer. Undtaget fra bestemmelsen er dog transport mellem to steder på samme gård. Bestemmelsen administreres af Fødevarestyrelsen.

For at undgå, at der u hensigtsmæssigt spredes gødning på privat eller offentlig vej eller anden mands jord, tolker Fødevarestyrelsen dette således, at landmanden må transportere gødningen uden at leve op til kravet om hermetisk lukket ny emballage eller tildækkede lækagesikre containere eller køretøjer, hvis han kun transporterer gødningen på sin egen jord. Hvis han under samme CVR-nr. har flere ejendomme, der ligger langt fra hinanden, og det betyder, at transporten skal ske over en længere strækning ad privat eller offentlig vej eller anden mands jord, så skal gødning transporteres som anført i bilag II, kapitel II, pkt. 1. Transport af gødning til aftalearealer på 3. mands ejendom er også omfattet af bilag II, kapitel II, pkt. 1. Kun, hvis der er tale om transport af gødning mellem to naboer, og gødningen kan transportere direkte fra den ene ejendom til den anden, kan der undtages fra reglen.

5.5 Støj og vibrationer

Der forventes støj fra ventilationsanlæg, foderindblæsning, kørsel med lastbiler, traktorer m.v., se tabel 20. Til- og frakørsel behandles i afsnit 5.4.

Tabel 20. Ejendommens støjkluder

Støjkilde	Placering	Driftstid
Ventilationsafkast	På alle stalde og på varmevekslerne	Døgnet rundt
Levering af foder	Lastbil holder ved siloerne	Primært i dagtimerne
Transport til og fra ejendommen	Indkørslen	Primært i dagtimerne

Støj fra ventilation forventes at være den samme før og efter udvidelsen. Under normale forhold vil ventilationen køre i døgndrift.

Alle ventilationsanlæg er af nyere dato og derfor støjsvage. Derudover er der ikke foretaget særlige tiltag til at minimere støj og vibrationer, da ejendommen er beliggende i god afstand til naboer.

Miljømyndighedens vurdering:

Som tidligere nævnt ligger ejendommen i det åbne land, som er udlagt til landbrugsområde.

Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende. Der er ikke foretaget støjmålinger eller –beregninger. Sønderborg Kommune vurderer, at da anlægget ligger i landzone må naboer påregne støjgener i mindre grad fra landbrugsproduktionen. På

den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke er behov for at sætte specifikke støjvilkår til husdyrbruget

Der vurderes ikke at være behov for specifikke vilkår for støjbegrænsning. Der fastsættes de generelle støjgrænser for virksomheden i overensstemmelse med vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5 fra 1984. I tilfælde af, at det på et senere tidspunkt findes nødvendigt (fx pga. klager), at virksomheden dokumenterer, at støjvilkårene kan overholdes, stilles der vilkår om, at miljømyndigheden kan forlange en eftervisning af, at de fastsatte støjvilkår kan overholdes.

5.6 Støv fra anlæg og maskiner

Korn læsses af i korngrav hvorfra det blæses op i den gastætte silo. Færdigfoder blæses direkte ind i fodersiloerne. Der er støvcykloner på den gastætte silo samt de 6 fodersiloer.

Det vurderes, at der ingen støvgener er for naboer i forbindelse med håndteringen af foderet.

Miljømyndighedens vurdering

Med hensyn til støvgener fra gården forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

5.7 Lys

Der er udendørs belysning i form af almindelige lamper og lysstofrør. Alt lys tændes og slukkes manuelt. Det vurderes, at ingen naboer kan blive generet af belysningen.

Miljømyndighedens vurdering:

Anlæggets placering i forhold til naboer gør, at der ikke stilles vilkår til belysningen.

6 Beskrivelse og vurdering af arealerne

I de følgende afsnit er arealanvendelsens indvirkning på miljøet vurderet. Der vurderes på beskyttet natur efter naturbeskyttelseslovens § 3, husdyrgodkendelseslovens § 7, Natura 2000 områder, vandmiljøet og grundvandsforhold. Der er desuden vurderet på, om virksomheden overholder harmonikravet og om der er problemstillinger vedrørende planforhold, som gør sig gældende. Arealanvendelsens påvirkning af kulturelementer i landskabet, som f.eks. beskyttede jord- og stendiger og fortidsminder og andre aktuelle fredninger vurderes også.

Ændringer i husdyrbrugets ejede og forpagtede udbringningsarealer skal anmeldes til kommunen og have kommunens accept, før ændringen kan finde sted jf. §§ 15-16 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Anmeldelsen skal ske før planårets begyndelse den 1. august. Kommunen vurderer om sådanne ændringer af udbringningsarealerne kan ske inden for rammerne af denne godkendelse.

Bemærk at den del af godkendelsen der vedrører arealerne, skal være kendt af de personer, der er beskæftiget med den pågældende del af arealdriften.

Tabel 21. Ejendommens udbringningsarealer

	HA
Ejet areal til Arnbjergvej 42 og 43, Møllegade 99, Hellesøvej 35, Lønsømadevej 35 og Ellekobbøl 10, 6430 Nordborg	193,8
Forpagtning Christen Schmidt Jørgensen, Dyvigvej 14 og Lønsømadevej 34, 6430 Nordborg	36,8
Forpagtning Hans Peter Sørensen, Hellesøvej 15, 6430 Nordborg	21,7
Forpagtning Solveig Hansen, Damgade 39, 6430 Nordborg	31,8
Forpagtning Hans Christian Frederiksen, Skovvej 39, 6430 Nordborg	6,9
Forpagtning Henrik Jessen, Hellesøvej 33/35 og Bjørnkærvej 20, 6430 Nordborg	1,2
Forpagtning boet efter Torben Schmidt Bjerg, Herrevej 2, 6430 Nordborg	49,9
Forpagtning Henning Andreas Krogh, Nyrøjsvej 4B, 6430 Nordborg	3,6
I alt	345,94

Mark 103-0, 105-0, 101-0, 54-0, 100-0, 101-1, 106-0 – i alt 9,89 ha modtager ikke husdyrgødning og indgår således ikke i de følgende beregninger og vurderinger.

Der modtages ikke slam eller andre affaldsprodukter til udbringning på udspretningsarealet.

6.1 Harmoniareal

Ifølge den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse må der højst udbringes en husdyrgødningsmængde svarende til 1,4 DE pr. ha pr. planperiode for svin. Hvis der på et tidspunkt ikke er tilstrækkeligt udbringningsareal til rådighed, skal dyreholdet derfor mindskes, så de gældende harmonikrav kan overholdes.

Miljømyndighedens vurdering

Husdyrbruget har i alt 345,94 ha arealer til udspredning af husdyrgødning.

Da ansøger har ansøgt om 463,12 DE er husdyrbrugets samlede udbringningsareal større end det mindst tilladte jf. Bek. om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. Derfor vurderer miljømyndigheden, at harmonikravet er opfyldt.

6.2 Lokalisering og planmæssige forhold

De planmæssige forhold fremgår af bilag 6.

Ejendommen ligger på Nordals mellem Lavensby Stand og Lavensby. De tilhørende arealer ligger dels samlede omkring ejendommen på Arbjergvej 42 og dels omkring ejendommen på Møllegade 99, som ligger vest for Holm i den vestlige ende af Nordals.

Zonestatus: Alle udspretningsarealerne er beliggende i landzone. Mark 13-0, 23-2, Ny, 10-0, 102-0, 11-0 og 4-2 ligger inden for en afstand af 200 meter til byzone, sommerhusområde eller lokalplanlagte områder udlagt til boligformål.

Lokalplan: Ingen af udspretningsarealerne ligger i lokalplanlagte områder.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune stiller ingen vilkår til arealerne som vedrører planmæssige forhold. Det vurderes, at de generelle regler er tilstrækkelige.

6.2.1 Påvirkninger af søer og vandløb

Søer og vandløb samt terrænhældninger kan ses på bilag 7.

Mark 10-1 og 11-0 ligger nærmere end 20 meter fra Farredam. Terrænhældningen er under 6 grader.

Arealerne med terrænhældning over 6 grader til søer og vandløb må som udgangspunkt ikke anvendes som harmoniareal. Dog kan flydende husdyrgødning udbringes, hvis det nedfældes parallelt med vandløbet/søbredden.

6.3 Opland til søer og vandløb

Søer

Ingen udspretningsarealer ligger i fosforklasse 1-3.

Vandløb

Der er ikke registreret åbne vandløb på eller ved udbringningsarealerne.

Miljømyndighedens vurdering

Da der ikke indgår harmoniarealer i det ansøgte projekt som afvander til søer i Natura 2000 områder af naturtyperne 3160,3150,3140,3130 og 3110, der karakteriseres som meget sårbare recipienter, så kan overfladevand fra harmoniarealerne ikke påvirke Natura 2000 søområderne. Der er derfor ikke behov for yderligere vurderinger i forhold til projektets påvirkning af Natura 2000 områder med overfladevand.

6.4 Påvirkning af fjord & hav

Kvælstof

Ingen udbringningsarealer ligger i opland til marine Natura 2000 områder. Husdyrtrykket har siden 2007 været faldende i oplandet.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer og aftalearealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Miljøstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Fosforoverskuddet på bedriften er overholdt ifølge ansøgningskemaet.

Miljømyndighedens vurdering

Kvælstof

Da der ikke indgår harmoniarealer i det ansøgte projekt som afvander til Natura 2000 og da husdyrtrykket i oplandet har været faldende siden 2007, kan overfladevand fra harmoniarealerne ikke påvirke Natura 2000 områder. Der er derfor ikke behov for yderligere vurderinger i forhold til projektets påvirkning af Natura 2000 områder med overfladevand.

Vurderingen af projektets påvirkning af Natura 2000 er foretaget i afsnittet om Natura 2000.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer og aftalearealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Miljøstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Da kravene til P-overskud samtidig er overholdt ifølge ansøgningskemaet i www.husdyrgodkendelse.dk, vurderer Sønderborg Kommune, at ingen af vandområderne vil blive påvirket væsentligt i negativ retning ved udvaskning af fosfor ved en gennemførelse af projektet.

6.5 Nitrat til grundvand

Grundvandsdata kan ses på bilag 8.

En del af de ansøgte arealer ligger indenfor Indsatsplan Nordals. Planen er i øjeblikket i høring og forventes endeligt vedtaget til januar.

Ingen af de ansøgte arealer ligger indenfor indsatsområder (IO). Mark 51-0 og 52-0 ligger indenfor indvindingsoplandet til Lavensby vandværk. Ingen af de øvrige arealer ligger i indvindingsopland og ingen af arealerne ligger indenfor BNBO til vandværkernes borer.

Mark 23-0, 7-0, 7-1, 50-0, 52-0, 51-0 og 1-0 ligger i områder med særlige drikkevandsinteresser.

Miljømyndighedens vurdering

Da ingen af udbringningsarealer ligger i områder, som er særligt sårbare over for nitrat (Nitratfølsomme indvindingsoplande), i boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) eller er omfattet af en vedtaget indsatsplan, vurderer Sønderborg Kommune vurderer at grundvandet er tilstrækkeligt beskyttet i forhold til projektet. Der stilles derfor ikke særlige vilkår til beskyttelsen af grundvandet i området.

6.6 Beskyttet natur

Ingen udspretningsarealer indeholder natur, som er beskyttet i henhold til § 7, stk. 1 og 2 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug* (kategori 2 natur). Der er mere end 1.290 m meter fra mark 24-0 til nærmeste kategori 2 natur, som er et overdrevsareal beliggende ved Ulbjerg øst for Oldenor.

Ingen af udspretningsarealerne afvander til naturområder, der er beskyttede i henhold til § 7 i *Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug*.

Beskyttet natur og terrænhældninger kan ses på bilag 9 og 7.

Naturtyper omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 er beskyttede mod tilstandsændringer. En merbelastning af beskyttede naturtyper med næringsstoffer kan have en negativ effekt på naturtypen, som kan medføre tilstandsændringer.

Der ændres ikke i dyrkningspraksis i forbindelse med denne godkendelse. Der køres dels med flydende husdyrgødning i form af svinegylle og dels med fast fjerkrægødning, som bringes ud med bredspreder.

Tablet 22: Oversigt over beskyttet natur og vandhuller på eller i umiddelbar nærhed af udspretningsarealerne.

Areal	Beskrivelse af naturtypen	Lokalitet-nummer	Bilag IV arter
Mark 17-0	2 moser i den nordlige del af marken. Marken hælder mindre end 6 grader mod den nordligste af de to moser, men mere end 6 grader mod den, som ligger midt på marken. Overdrev syd for marken. Markerne skrånede mere end 6 grader mod overdrevet	271, 267 og 269	Egnet
Mark 11	2 søer på marken. Den østligste af de to søer vurderes at være et egnet yngle- og levested for bilag IV-arter. Marken skrånede under 6 grader til søen.	277 og 265	
Syd for mark 18-0 Og 19-0	Strandeng Mark 18-0 og 19-0 grænser mod syd, op til en strandeng. Kommunen har ingen registreringer på strandengen, men strandengen er en del af et biologisk interesseområde af særlig værdi. Den er derfor højst sandsynlig hjemsted for bl.a. strandtudser. Arealerne skrånede enkelte steder over 6 grader til strandengen.		Egnet
Vest for 22-0 og nord for 18-1	Mose Markerne grænser op til en mose og skrånede visse steder mere end 6 grader mod mosen. Mosen er en del af et biologisk interesseområde af særlig værdi. Den er derfor højst sandsynlig hjemsted for bilag IV-padder.		Egnet
Syd for 7-0	Nordborg sø Over 20 meter til søen		Egnet
Nord for mark 19-0	Mose og sø Mark 19-0 grænser mod nord op til en mose og en sø. Marken hælder enkelte steder mere end 6 grader mod mosen. Der er 6 meter fra marken til søen, hvor afstanden er kortest. På baggrund af en besigtigelse i forbindelse med miljøgodkendelse af Møllegade 99 blev det vurderet, at søen og mosen ved mark 19-0 er et potentielt leve- og ynglested for spidssnudet frø og sandsynligvis rasteområde for løvfrø	1653	Egnet
Mark 10-0, 10-1 og 11-0	Markerne grænser op til et overdrev. Markerne skrånede væk fra overdrevet	266	-

Mark 17-0 grænser op til to moser (nr. 267 og 271): Det vurderes at da marken ikke hælder mod den nordligste mose, og da overgangen mellem mark og mose er dækket af træer, er der kun en marginal risiko for overflade afstrømning af næringsstoffer til den nordlige mose (nr. 271). Mark 17-0 hælder

mellem seks og tolv grader mod mosen mere mod syd, nr. 267 og det vurderes, at der er risiko for overfladeafstømning til mosen.

Mark 11 rummer en sø (besigtigelsespunkt 265). I en miljøgodkendelse til Møllegade 99 fra 2010, er vandhullet blevet vurderet. Vandhullets areal er omtrent 200 m² og er omfattet af § 3 i naturbeskyttelsesloven. Det fremstår forholdsvis lysåbent og med en ret stor andel med åbent vand. Brinkerne er generelt ikke særligt stejle, og padder vil ikke have problemer med at finde steder at kravle til og fra vandhullet. Samlet set vurderes vandhullet at være egnet som lokalitet for en række bilag IV-padder.

Mark 18-0 og 19-0 skråner enkelte steder mod syd mere end 6 grader mod et moseområde og der vil være risiko for overfladeafstrømning.

Mark 22-0 og 18-1 grænser op til en mose og skråner visse steder mere end 6 grader mod mosen og der vil være risiko for overfladeafstrømning. Mosen er en del af et biologisk interesseområde af særlig værdi. Den er derfor højst sandsynligt hjemsted for bilag IV-padder.

Mark 10-0, 10-1 og 11-0 grænser op til et overdrev. Overdrevet er næringsstoffølsomt. Overdrevet hæver sig over markniveau og markerne hælder således væk fra overdrevet.

Miljømyndighedens vurdering

Der ændres ikke i udbringsteknik eller i belastningen med N/P. Ifølge natur- og miljøklagenævnets afgørelse NMK-133-00091 af 31. januar 2013 vil der som følge deraf ikke ske en tilstandsændring på de tilstødende § 3 områder i forhold til i ansøgt situation. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at der ikke skal stilles vilkår i forhold til udbringning af gylle op til de nævnte § 3 områder.

Søer på over 100 m² er omfattede af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 30, stk. 3-4. Som følge heraf, skal gylle, som udbringes på arealer som skråner mere end 6 grader mod vandområder nedfældes parallelt med søbredden inden for 20 meter fra søen.

6.7 Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter)

Kommunens padderegistreringer kan ses på bilag 9.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår at følgende arter registreret i nærområdet til arealerne:

- Dværgflagermus	<i>(Pipistrellus Pipistrellus)</i>
- Brunflagermus	<i>(Nyctalus noctula)</i>
- Sydflagermus	<i>(Eptesicus serotinus)</i>
- Vandflagermus	<i>(Myotis Daubentonii)</i>
- Troldflagermus	<i>(Pipistrellus nathusii)</i>
- Pipistrellflagermus	<i>(Pipistrellus pipistrellus)</i>
- Markfirben	<i>(Lacerta agilis)</i>
- Stor vandsalamander	<i>(Triturus cristatus)</i>
- Løvfør	<i>(Hyla arborea)</i>
- Spidssnudet frø	<i>(Rana arvalis)</i>
- Strandtudse	<i>(Bufo calamita)</i>

Markfirbenet lever på sandede jorder og foretrækker sydvendte skråninger med bart jord og sand. Markfirben er meget følsom overfor tilgroning af deres levesteder, idet de nedgravede æg dels skal have en hvis fugtighed, men også den rette mængde varme fra solen. Bar jord i forbindelse med træer

er derfor et godt sted. Nogle af udspretningsarealerne er sandjorder og der kan derfor visse steder forekomme markfirben på de ansøgte arealer.

Flagermus trues generelt af mangel på hule træer, hvor de lever, samt dårligere fødegrundlag som følge af tilgroede vandhuller.

Stor vandsalamander trues af, at blive spist af rovdyr eller forurening af vandhuller med næringsstoffer, Spidssnudet frø trues af manglende egnede levesteder for opvækst af yngel og overgødskning af vandhuller og løvfrøer trues af overgødskning af vandhuller og løvdække, som gør vandhullerne uegnede som ynglebiotop.

Strandtudse yngler sjældent i almindelige permanente vandhuller, men foretrækker vandhuller af midlertidig karakter, gerne lavvandede vandhuller, der tørrer ud hen på sommeren f.eks. lavvandede partier på enge. De yngler også i nyopståede vandhuller af enhver karakter og vandhuller, der pga. et hårdt græsningstryk, har helt bare kanter og derfor ser ud som nyopståede vandhuller. De gamle hannen er stedfaste i deres valg af ynglelokalitet betyder, at en tilgroning af deres lokalitet eller hvis der et forår ikke er vand i vandhullet, vil betyde at hannen ikke vil kvække og dermed ikke tilkalde hunner, hvilket igen resulterer i, at der ikke yngles. Selvom der oprettes et erstatningsvandhul i nærheden vil den gamle han ikke flytte herhen.

Løvfrøen foretrækker varme vandhuller, der er rene og uden fisk. Løvfrøen yngler helst i en ikke-tilgroet, lavvandet, bredzone, hvor vandet hurtigt opvarmes. Truslerne mod løvfrø er gødningsstoffer og anden forurening, herunder andehold og fodring ved vandhullet, gør uegnet som ynglevandhul.

Spidssnudet frø opholder sig tættere på ynglevandhullet end butsnudet frø og på mere fugtige steder. Det betyder, at Spidssnudet frø trives bedst, hvor der er udstrakte enge og moser omkring ynglevandhullerne, hvor ungerne kan finde deres føde. Truslerne mod Spidssnudet frø er tørlægning af vandhuller, udsætning af fisk, men også grundvandssænkninger og opdyrkning af frøens levesteder samt forurening af vandhuller i forbindelse med gødskning og kalkning af marker.

I vurderingen af, om padde kan have levested og fødesøgningssted på arealerne, er der vurderet på tilstedeværelsen af vandhuller på og ved markerne. Ved vandhuller, er der vurderet på vandhullets egnethed som levested og fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted. Der er ydermere vurderet på vandhullets placering i forhold til kendte populationer.

Artsregistreringerne viser, at der er en bestand af Løvfrø fordelt på de mest egnede ynglelokaliteter i området.

Beskrivelse og vurderinger vedrørende padde i forbindelse med udspretningsarealerne fremgår af tabel 22.

Miljømyndighedens vurdering

Der ændres ikke på dyrkningspraksis på markerne og projektet antages derfor ikke at medføre ændringer i leveforholdene for bilag IV arter jævnfør afsnit 6.6 om beskyttet natur.

I tabel 22 er der en beskrivelse af hver naturområde og om dette er en egnet lokalitet for Bilag IV arter, primært med fokus på padde da det er disse der er relevante for områderne.

I forbindelsen med projektet ændres der ikke på flagermusenes levesteder i træer og udhuse. Ej heller fjernes der levesteder for markfirben som følge af projektet.

Samlet vurderes, at projektets aktiviteter på arealerne ikke vil medføre en væsentlig negativ påvirkning af levesteder og bestande af bilag IV arter.

6.8 Natura 2000

I de følgende afsnit vil konsekvenserne af godkendelsen for terrestriske og marine Natura 2000 områder blive vurderet. Natura 2000 områderne kan ses på bilag 10.

Terrestriske Natura 2000 områder

Ingen af udspretningsarealerne afvander til terrestriske Natura 2000 områder.

Marine Natura 2000 områder

Ingen af udspretningsarealerne afvander til marine Natura 2000 områder. Da habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) grænser op til Sydlige Lillebælt, som arealerne afvander til, redegøres der for, at projektet ikke indirekte påvirker Natura 2000 området negativt.

Miljøstyrelsen har fastlagt følgende afskæringskriterium for skadevirkning af nitratudvaskning til overfladevande:

Et projekt for husdyrbrug kan ikke medføre en skadevirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter som følge af nitratudvaskning, hvis følgende punkter alle er opfyldt:

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter) Pkt. 1: Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland.

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i sig selv)

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

Pkt. 2B: nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er et meget lidt eutrofieret vandområde.

Den samlede udvaskning fra Arnbjergvej 42 til Sydlig Lillebælt området kan på baggrund af notatet beregnes til følgende:

Samlet udvaskning fra Arnbjergvej 42:	
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentiale i området	25%
Samlet udspretningsareal	345,94 ha
Udvaskning fra rodzonen, som skyldes husdyrgødning	8,0 kg N/ha/år
Samlede påvirkning til Sydlig Lillebælt	1209,4 kg N/år

Den totale udvaskning til Sydlig Lillebælt kan ligeledes beregnes med baggrund i det nævnte notat. Notatet indeholder en række eksempler med flere forudsætninger. I den nedenstående beregning er disse forudsætninger medtaget. Oplande til kystvande er delt i dyrkede og udyrkede arealer. Forde-

lingen er ca. 60-40. Der er også indsat standardudvaskninger for dyrkede og udyrkede arealer.

Samlet udvaskning fra oplandet til Sydlige Lillebælt:	
Samlet opland til området	6.931
Dyrket areal i oplandet– standard fordeling	4.158 ha
Gennemsnitligt kvælstofreduktionspotentialeområdet	0-50 (middel 25)
Standardudvaskning fra rodzonen	47 kgN/ha/år
Udvaskning fra dyrket areal i oplandet	146.591 Kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland	20.793 kg N/år
I alt for området	167.384 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til området	0,72 %

Miljømyndighedens vurdering

Terrestriske Natura 2000 områder

Sønderborg Kommune vurderer, at udbringningen af husdyrgødning på arealerne ikke vil påvirke Natura 2000 områderne på land væsentligt via ammoniakdeposition, da alle arealer, er beliggende mere end 7,5 km fra nærmeste Natura 2000 område. I henhold til Miljøstyrelsens bilag til notat om Miljøklagenævnets praksis i sager om miljøgodkendelser af husdyrbrug af 6. juli 2009 vil der kun i helt særlige tilfælde kunne måles afdampning af ammoniak i koncentrationer på mere end 1 kg N/ha/år i afstande på 25 meter fra udbringningsarealet. Udover denne afstand vil påvirkningen være en del af baggrundsbelastningen.

Da ingen arealer afvander til Natura 2000 områder på land, vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke vil ske en negativ på virkning fra projektet i forhold til udvaskning af N til områderne.

Marine Natura 2000 områder

Udvaskningen fra den ansøgte produktion udgør 0,72 % af den samlede udvaskning af N fra oplandet til Sydlige Lillebælt. Kvælstofbidraget fra Arnbjergvej 42 overholder dermed miljøstyrelsens afskæringskriterie pkt 2A på 5 % af det samlede oplands kvælstofbidrag.

Antallet af dyreenheder i oplandet til Ydre Flensborg Fjord baseret på tal fra CHR har været faldende siden 2007

Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra oplandet siden 1. jan. 2007.

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet ikke i sig selv eller i kumulation med andre planer medfører en skadevirkning på habitatområdet H173.

6.9 Beskyttede sten- og jorddiger

Beskyttede sten – og jorddiger kan ses på bilag 9.

Der er beskyttede sten- og jorddiger på eller langs markerne 3-2, 8-0, 1-0, 50-0, 7-0, 52-0, 51-0, 7-1, 24-0, 21-0, 20-0, 20-2 og Ny. De beskyttede sten- og jorddiger er omfattet af bestemmelserne i Museumsloven § 29 a. Det betyder at de ikke må beskadiges eller sløjfes uden dispensation fra Sønderborg Kommune.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de beskyttede sten- og jorddiger, der findes på ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning.

6.10 Kultur- og fortidsminder

Beskyttede fortidsminder kan ses på bilag 9.

Der er ikke registreret fortidsminder på udsprængningsarealerne og der er ligeledes ikke marker, som ligger under 2 meter fra et beskyttet fortidsminde.

Fortidsminder, der er omfattet af bestemmelserne i Museumslovens § 29 e må ikke ændres. Dette vil sige, at alle foranstaltninger der indebærer en påvirkning af fortidsmindernes indhold og overflade ikke er tilladt. Endvidere må der, inden for en afstand af 2 meter fra fortidsmindets bund, ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes jf. § 29 f i museumsloven.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at fortidsminder på og i nærheden af ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning og der stilles ikke yderligere vilkår.

7 Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Et af hovedformålene med Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug. Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

Der er BAT for følgende områder:

- Staldindretning, se afsnit 3.3
- Foder, se afsnit 3.5
- Forbrug af vand og energi, se afsnit 3.7
- Opbevaring/behandling af husdyrgødning, se afsnit 4.2 og 4.3
- Udbringning af husdyrgødning, se afsnit 4.4
- Management (ledelses- og kontrolfunktioner) behandles herunder.

BAT for Management

BAT inden for management/godt landmandskab er i BREF (referencedokument for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion) defineret på en række områder. På bedriften er der taget følgende forholdsregler:

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning. Der føres ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Der bliver lavet beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier, brand mv. er beskrevet.

Der er ikke udarbejdet egentlige planer for reparation og vedligehold. Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov.

Der er ikke egentlige uddannelses- og træningsprogrammer, men de ansatte sendes på relevante kurser, når der er behov, alt efter hvilke type arbejdsopgaver, de skal håndtere. På bedriften er der i alt 7 ansatte, hvoraf en er tilknyttet kyllingeproduktionen

For godt 3 år siden blev der installeret Power Packs i forbindelse med vandsystemet og i hvedesiloen. Efter installationen er indeklimaet i stalden forbedret kraftigt, idet der ikke længere lugter af ammoniak, og antallet af trædepudesvidninger er faldet markant.

Varmeveksleren skulle også forbedre staldklimaet og strøelseskvaliteten, idet strøelsen holdes mere tør, hvilket igen giver anledning til færre trædepudesvidninger. Pga. at der allerede var installeret Power Pack, har ændringen dog ikke været så markant.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at ansøger bruger BAT indenfor management.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger har redegjort for implementeringen af BAT i forhold til Management. Der er stillet en række vilkår i de øvrige BAT-afsnit: der skal bl.a. registreres vand-, el- og foderforbrug. Eventuelle spild skal registreres. Der skal føres en driftsjournal for ventilationen.

Endvidere er der stillet vilkår om egenkontrol og til at beredskabsplanen skal opdateres minimum hvert 2. år. Kommunen vurderer, at ansøger lever op til BAT for Management, når de enkelte vilkår efterleves.

Staldindretning

Udvidelsen af produktionen sker i eksisterende stalde. Der findes kun ét staldsystem til slagtekyllinger i Danmark, bestående af fast gulv med dybstrøelse.

Foder

Der anvendes fasefodring og tilsætning af fytase til kyllingefoderet.

Forbrug af vand og energi

Der er installeret varmevekslere, som kan spares på energiforbruget til opvarmning. Der er ligeledes installeret LED-belysning og lavenergiventilatorer.

Vandbesparelse opnås ved drikkenipler placeret over opsamlingskåle. Der bruges desuden højtryksrensere ved vask af stalde og der er installeret vandur, som afbryder vandforsyningen og sender alarm ved lækager.

Opbevaring/behandling af husdyrgødning

Vaskevand opbevares i gyllebeholder, som bl.a. kontrolleres jævnligt og som kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Dybstrøelse opbevares som kompost i markstak.

Udbringning af husdyrgødning

Der udarbejdes bl.a. mark- og gødningsplan, så gødningen tilpasses afgrødernes behov. Desuden skal håndteringen følge lovgivningen på området, hvorved det vurderes, at håndteringen samtidig lever op til BAT.

Miljømyndighedens samlede vurdering

Sønderborg Kommune vurderer samlet set, med baggrund i de enkelte redegørelser for BAT, at det ansøgte lever op til niveauet for BAT, for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse, med de vilkår som i øvrigt er stillet i miljøgodkendelsen i relation til BAT.

Det vurderes, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille vilkår om yderligere indførelse af bedst tilgængelig teknologi.

Det skal bemærkes, at BAT-vurderingen er foretaget som en selvstændig vurdering uden hensyn til om beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er overholdt.

Et af hovedformålene med Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug. Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

8 Alternative løsninger og o-alternativet

Der er ikke beregnet på alternativer. Såfremt ansøgningen ikke imødekommes, vil den eksisterende produktion fortsætte inden for rammerne af revurderingsafgørelsen. Alternativt vil der blive indsendt en ny ansøgning om ændringer, som ikke medfører forøget forurening i forhold til det godkendte.

Miljømyndighedens vurdering

Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, der kommer som følge af udvidelsen på Arnbjergvej 42 ikke påvirker lokalområdet i negativ retning, se nærværende miljøgodkendelse.

Med hensyn til nabogener set i forhold til o-alternativet kontra udvidelsen på Arnbjergvej 42, er det Sønderborg Kommunes vurdering, at udvidelsen ikke vil betyde væsentlig større gener for naboerne omkring Arnbjergvej 42 end ved den nuværende produktion – jf. afsnit om lugt-, støj- og fluegener samt lysforhold.

Det er Sønderborg Kommunes vurdering af de socioøkonomiske konsekvenser, at o-alternativet, dvs. fastholdelse af et konstant produktionsniveau på 'gården', ville være en begyndende afvikling af produktionen. Samfundsmæssigt vil o-alternativet derfor kunne betyde færre arbejdspladser dels på slagterierne, men også i de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstoffer m.m.), og som følge af dette må det kunne forventes at samfundets indkomstdannelse mindskes.

9 Husdyrbrugets ophør

I forbindelse med ophør af husdyrproduktion, vil der enten ske det, at ejendommen overdrages med alt indhold til en anden husdyrproducent - ellers vil anlægget blive tømt for dyr og gødning, og rester af kemikalier samt andet affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ. Unødvendige olietanke vil blive sløjfet.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Endvidere vurderes det, at disse tiltag vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet.

Der stilles imidlertid vilkår om tiltag, der skal iværksættes i forbindelse med ophør.

Det vurderes således, at der er taget tilstrækkeligt hensyn til eventuel forureningsfare ved ophør af husdyrbruget.

10 Egenkontrol og dokumentation

Der føres egenkontrol over alle former for driftsforstyrrelser.

I løbet af dagen holdes anlægget under opsyn og det tjekkes, om anlæggene kører som de skal.

Herudover er der en række andre faste procedurer:

- Der vaskes stalde inklusiv ventilatorer efter hvert hold kyllinger.
- Før vask af stalde tjekkes om der er kapacitet nok i beholderen til vaskevand.
- Evt. spild ved fodersiloer samles op og bortskaffes.

Ansøger har ingen umiddelbare forslag til egenkontrol. Så vidt muligt vil det gerne undgås, at skulle føre udførlige driftsjournaler, da der jo ikke bruges flere end de nødvendige ressourcer i form af råvarer, hjælpestoffer, energi osv.

Ansøger vi derfor gerne i dialog med kommunen om, hvilke typer egenkontrol der er behov for at foretage med skriftlige registreringer og hvilke der kan foretages uden skriftlige registreringer.

Miljømyndighedens vurdering

Kommunen vurderer, at den ovennævnte egenkontrol i kombination med de tilhørende dokumentationskrav og vilkår som udgangspunkt vil være tilstrækkelige til at føre tilsyn med ejendommens drift og miljøgodkendelsens overholdelse.

11 Offentliggørelse, klagevejledning og underretning

Forannoncering

Ansøgningen blev offentliggjort den 5. august 2015 på www.sonderborgkommune.dk og efterfølgende i Sønderborg Ugeavis.

Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen.

Partshøring

Et resume og et link til udkastet til miljøgodkendelse blev den 27. november 2015 udsendt til høring hos naboer inden for konsekvensområdet for lugt (584 m) og skønnede parter i sagen, ansøger selv, ansøgers konsulent, samt ejere af forpagtede arealer og ejere/forpagtere af arealer med gylleaftaler. Et resume og et link til udkast af denne godkendelse er sendt i partshøring hos:

- Skovhave I/S v, Peter og Jørgen Jørgensen
- Rådgiver Ulla R. Pallesen, LandboSyd

Ejere og lejere af følgende adresser:

- Arnbjergvej 43 og 43A, 6430 Nordborg
- Herrevej 2, 6430 Nordborg

Ejere af forpagtede arealer:

- Christen Schmidt Jørgensen, Lønsømadevej 34, 6430 Nordborg
- Hans Peter Sørensen, Hellesøvej 15, 6430 Nordborg
- Solveig Hansen, Damgade 39, 6430 Nordborg
- Hans Christian Frederiksen, Skovvej 39, 6430 Nordborg
- Henrik Jessen, Hellesøvej 20, 6430 Nordborg
- Tove Bjerg, Herrevej 2, 6430 Nordborg
- Henning Andreas Krogh, Nyrøjsvej 4B, 6430 Nordborg

Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 6 uger frem til og med den 8. januar 2016.

Nabohøringen/partshøringen gav ingen kommentarer.

Annoncering af afgørelse

Afgørelsen om godkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er offentliggjort på www.sonderborg.dk den 11. januar 2016 og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Klagevejledning

Denne godkendelse er meddelt i overensstemmelse med kapitel 3 § 12 stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, (Miljøministeriets lov nr. 1486 af 04. december 2009 med efterfølgende ændringer).

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger – fra den er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk - påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af ejeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 84 – 87.

En eventuel klage skal være skriftlig og sendes via Klageportalen på www.borger.dk. På www.borger.dk klikker du på fanen [Miljø og energi] i venstre side. Her vælger du først [Forurening] og derefter [Landbrug og forurening]. På siden 'Landbrug og forurening' klikker du på [Klag til Natur- og Miljøklagenævnet] under selvbetjening midt på siden. Her skal du logge ind med dit NemID og følge vejledningen. Du kan nu uploade dokumenter og billeder eller skrive direkte i et tekstfelt. Klagen sendes også automatisk gennem klageportalen til den myndighed, som har truffet afgørelsen.

Klagen skal være modtaget inden klagefristens udløb mandag den 8. februar 2016.

Civilt søgsmål

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger.

12 Konklusion

Sønderborg Kommune godkender hermed en husdyrproduktion på i alt 153.200 slagtekyllinger 35 dage og 459.600 slagtekyllinger 42 dage svarende til 273,54 DE på ejendommen Arnbjergvej 42, 6430 Nordborg, samt udbringning af husdyrgødning på 345,94 ha tilhørende bedriften. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 30464265.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrgodkendelseslovens § 42

13 Generelt

Meddelelse om miljøgodkendelse i henhold til Husdyrbruglovens § 12, stk. 2 for Arnbjergvej 42, 6430 Nordborg, annonceres på Sønderborg Kommunes hjemmeside den 11. januar 2016.

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger, fra afgørelsen er offentligt, påklages til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagevejledning er vedlagt. Klagefristen udløber 8. februar 2016.

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen. Hvis godkendelsens udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens ansvar.

Godkendelsen omfatter udelukkende forholdet til miljølovgivningen. Andre godkendelser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (fx byggeoven, planloven, m.v.) skal søges separat.

Hvis virksomheden udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, der medfører forøget forurening eller andre virkninger på miljøet, skal dette godkendes af Sønderborg Kommune, før udvidelsen eller ændringen sker § 12 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug).

Lene Alnor
Land og Natur

Natur og Miljø

Sønderborg Kommune

14 Vilkår

GENERELT

1. Meddelelse af denne godkendelse medfører, at alle vilkår givet i miljøgodkendelse af 18. marts 1987 og efterfølgende vilkår meddelt som påbud i forbindelse med revurdering ophæves.
2. Godkendelsen skal være udnyttet inden 2 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og være afsluttet inden for et år.
3. Er godkendelsen helt eller delvist ikke udnyttet indenfor den angivne frist, bortfalder godkendelsen eller den del, der ikke er udnyttet.
4. Hvis det viser sig, at varmeveksleren ikke optages på Miljøstyrelsens Teknologiliste, er det op til ansøger at dokumentere, at ammoniakreduktionskravet overholdes på anden vis. Der skal derfor senest et år efter, at godkendelsen er meddelt, indsendes dokumentation for varmevekslerens ammoniakreducerende effekt eller en anden form for ammoniakreducerende tiltag, som kan reducere ammoniakudledningen til det beregnede BAT-niveau.

EGENKONTROL

Dokumentation for overholdelse af vilkår (5-12) skal noteres i en **driftsjournal**, der skal opbevares på bedriften i minimum 5 år og skal fremvises til tilsynsmyndigheden, såfremt der anmodes herom. Dokumentationen skal have en sådan form, at den tydeligt kan vise, at vilkårene i godkendelsen er overholdt – uanset driftsmæssig sammenhæng med andre produktionsanlæg.

5. På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår. Den fremviste dokumentation skal, uanset evt. driftsmæssigt fællesskab med andre produktionsanlæg, særskilt og på tydelig vis kunne dokumentere ejendommens overholdelse af vilkårene i miljøgodkendelsen.
6. Dokumentation for aktuel produktion skal foreligge, herunder opgørelse over producerede hold/år, indkøbt foder og kyllinger og antal slagtede dyr.
7. Vandforbruget, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal registreres årligt.
8. El-forbruget, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal registreres årligt.
9. Det skal noteres, hvornår der er foretaget kontrol og rengøring af ventilationen.
10. Tidspunkt og placering af oplag af kompost i markstak skal noteres på et kortbilag og gemmes i min. 5 år.
11. For indkøbte fodermidler skal følge- og indlægssedler opbevares på husdyrbruget i mindst 5 år og forevises på kommunens forlangende.
12. Tidspunkt for tænd og sluk af varmeveksleren skal noteres i driftsjournalen. Varmeveksleren skal minimum være i drift fra dag 3 til dag 20. Hvis der opstår ny viden om mulighed for egenkontrol af varmeveksleren, fx i form af et teknologiblad fra Miljøstyrelsen skal vilkår til egenkontrol tages op til revision.

HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

Da der ikke bygges nye bygninger stilles ikke vilkår hertil.

HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT

Husdyrholdet og staldanlæg

13. Husdyrbruget må drives med en maksimal årlig produktion på 153.200 slagtekyllinger 35 dage og 459.600 slagtekyllinger 42 dage svarende til 272,76 DE uden hobbydyr. Kyllingerne må fordeles i staldene med følgende gennemsnitlig maksimal belægning i staldene:

Staldafsnit	Art og vægtklasse/alder	Antal	Stipladser	Maksimalt antal kg dyr på stald	DE
	Slagtekylling, produktionstid 42 dage	143.640	17.955	48,48 tons	69,39
	Slagtekylling, produktionstid 35 dage	47.880	1	-	15,85
	Slagtekylling, produktionstid 42 dage	172.320	21.540	58,16 tons	83,25
	Slagtekylling, produktionstid 42 dage	57.440	1	-	19,02
	Slagtekylling, produktionstid 42 dage	143.640	17.955	48,48 tons	69,39
	Slagtekylling, produktionstid 35 dage	47.880	1	-	15,85
Afsnit til hobbydyr	1 voksen årshest under 300 kg	1	-		0,21
	Får	2	-		0,29
	Kødgeder	2	-		0,29
I alt					273,54

Det er antallet af dyr i de enkelte grupper, som er bindende, idet antal DE kan variere med opdateringer af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

14. Inden for dette produktionsniveau tillades en længere levetid for kyllingerne, således at afgangsalderen kan variere imellem 30-42 dage, når der samtidig korrigeres for antallet af individer, således at den årlige produktion ikke overstiger 273,54 DE udregnet efter samme omregningsfaktor som i vilkår 11. Samtidig må maksimale kg slagtekyllinger på stald ad gangen ikke overstige 155.115 kg.

Ventilation

15. Alle ventilationsanlæg skal jævnlige efterses og rengøres efter hvert hold slagtekyllinger.

Fodring

16. Der skal anvendes fasefodning og foder med højt fordøjelige fosforkilder og fytase i produktionen.

Varmeveksler

17. Der skal være installeret varmeveksler på ventilationsluften. Anlægget skal køre med en ammoniakreduktionseffekt på minimum 16,2 %, svarende til, at varmeveksleren er i drift fra dag 3 til 20.
18. Der skal udføres en årlig service på anlægget. Anlægget skal i øvrigt vedligeholdes ifølge fabrikantens anvisninger.

Energi- og vandforbrug

19. Hvis virksomhedens elforbrug overstiger 200.000 kWh/år skal der foretages et energieftersyn inden 1 år efter at elforbruget overstiger ovenstående. Besøgsrapporten fra energieftersynet skal fremsendes miljømyndigheden, og eventuelle forslag til forbedringer, som via en besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal udføres senest 2 år efter ansøgers modtagelse af besøgsrapporten.
20. Der skal installeres et vandur, så slagtekyllingeproduktionens vandforbrug kan overvåges.
21. Hvis husdyrbrugets vandforbrug overstiger 6.000 m³, skal ansøger sende en redegørelse til miljømyndigheden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvorfor forbruget er steget, og hvilke tiltag der sættes i værk for at reducere vandforbruget.

Spildevand herunder regnvand

22. Rengøringsvand fra staldene skal ledes til opsamlingsbeholder
23. Vask af maskiner og redskaber skal foretages i kyllingehusene, så vaskevand kan opsamles. Markredskaber til jordbearbejdning kan dog vaskes på græsdaekket areal.

Affald

24. Spild af olie og kemikalier og flydende farligt affald skal opsamles straks. Der skal til enhver tid forefindes opsugningsmateriale på virksomheden.
25. Alt opsamlet spild indeholdende olie og kemikalier (herunder grus, savsmuld eller lignende anvendt til opsugning) skal opbevares og bortskaffes som farligt affald.
26. Medicinrester (inklusive vaccinerester) skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende og skal opbevares i originalemballage. Tom medicinemballage kan bortskaffes som brændbart affald.
27. Spildolie eller andet flydende farligt affald skal opbevares i egnede beholdere under tag og stå på rist, paller eller lignende, så eventuelle utætheder er synlige og spild ikke ødelægger de andre beholdere. Beholderne skal være mærket med indhold. Under beholderne skal der være en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til kloak. Spildbakken skal kunne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og være resistent overfor de kemikalier, der kan opsamles.
28. Oplagspladsen skal tydeligt mærkes med information om hvilke typer affald, herunder kemikalieaffald, der opbevares og hvilke forholdsregler, der skal tages ved uheld, spild og brand.
29. Nye olieprodukter og kemikalier skal opbevares i egnede beholdere som er tydeligt mærkede med indhold. De skal placeres under tag og beskyttes mod vejrlig på en oplagsplads med impermeabel belægning uden afløb. Oplagspladsen skal være indrettet således, at spild af olie og kemikalier kan holdes inden for et afgrænset område og uden mulighed for afløb til jord, grundvand, overfladevand og kloak.
30. Fast farligt affald som fx brugte olie- og brændstoffiltre skal opbevares indendørs i en beholder, der er resistent overfor olie og brændstof. Batterier, elsparepærer og spraydåser skal opbevares indendørs til de bortskaffes. Batterier opbevares i en syrefast beholder.
31. Ikke-genanvendeligt affald skal bortskaffes efter behov, dog minimum én gang om året.

Råvarer og hjælpestoffer

32. Tankning af diesel skal ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
33. Påfyldning af diesellole skal ske under konstant overvågning.

Driftsforstyrrelser eller uheld

34. Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal opdateres hvert 2. år.

GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDTERING

Fast gødning inkl. dybstrøelse

35. Ved etablering af markstakke med dybstrøelse/kompost skal "Vejledning om etablering og overdækning af kompost" fra Miljøstyrelsen følges. Kun kompost med en tørstofprocent på over 30 % i hvert delparti må opbevares i markstak.

FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

Støj fra anlægget og maskiner

36. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer: Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver referencetiden inden for den pågældende periode.

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer) Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-07 (1/2 time)	Alle dage kl. 22-07 Maksimal værdi
55 db (A)	45 db (A)	40 db (A)	55 db (A)

Miljømyndigheden kan forlange, at husdyrbruget skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Målinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som "miljømåling - ekstern støj" i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993. Dokumentationen skal tilsendes miljømyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen/beregningsen. Tidsfrist herfor aftales med miljømyndigheden.

Dokumentationen skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger af et firma, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Målingerne/beregningerne skal foretages og afrapporteres som "Miljømåling - ekstern støj". Målingen/beregningsen skal foretages for de mest støjbelastede områder udenfor husdyrbrugets grund, under de mest støjbelastende driftsforhold - eller efter anden aftale med miljømyndigheden. Grænseværdier for støj anses for overholdt, hvis målte eller beregnede værdier fratrukket ubestemtheden er mindre end grænseværdien. Målingernes og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger. Ubestemtheden må ikke være over 3 dB(A). Hvis støjgrænserne er overholdt, kan der kun kræves en årlig støjmåling. Udgifterne til dokumentation skal betales af husdyrbruget.

AREALER

37. Der må på bedriften maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 272,76 DE dybstrøelse og 210,76 DE svinegylle – I alt 483,73 DE.
38. Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de 345,94 ha udspretningsareal, som fremgår af bilag 6.
39. Den del af godkendelsen der vedrører arealerne, skal være kendt af de personer, der er beskæftiget med den pågældende del af arealdriften.
40. Der må ikke etableres afvandringsrender på markerne til afledning af vand til åer, bække, grøfter eller søer.

HUSDYRBRUGETS OPHØR

41. Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages:

- en oprydning i og omkring staldanlæg
- Bortskaffelse af gødningsrester og spildevand efter gældende regler.
- bortskaffelse af restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. i henhold til Sønderborg Kommunes affaldsregulativer.

15 Lovgrundlag

Gældende lovgivning og generelle regler for driften af en landbrugsejendom og håndtering af diverse produkter anvendt på ejendommen forudsættes kendt og skal følges. Herunder er nævnt en række af de gældende vejledninger og lovgrundlag:

Lov nr. 1572 af 20/12/06 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Lov nr. 358 af 06/06/1991 om miljøbeskyttelse

Lov nr. 9 af 03/01/1992 om naturbeskyttelse

Bekendtgørelse nr. 1283 af 8/12/2014 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug

Bekendtgørelse nr. 594 af 04/05/2015 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Bekendtgørelse nr. 639 af 13/06/2012 om miljøregulering af visse aktiviteter

Bekendtgørelse nr. 1309 af 18/12/2012 om affald

Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune

Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier i Sønderborg Kommune

Kommuneplan for Sønderborg Kommune 2013-2025